

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

P I A W I E D E M A N N

Løvenskiold *til* Løvenborg

LØVENSKIOLD TIL LØVENBORG

1738-1938

Pia Elisabeth Wiedemann

© 2010 – Pia Elisabeth Wiedemann
Sats og omslag: Books on Demand GmbH
Forlag: Books on Demand GmbH, København, Danmark
Fremstilling: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Tyskland
Bogen er fremstillet efter on-Demand-proces

ISBN 978-87-7691-627-5

Dedikeret mine børn

Rikke Løvenskiold og Jonas Wiedemann

INDHOLD

Forord	9
Indledning	11
Løvenborg	15
Parken	21
Norske og danske linie	25
Danske og norske linie	29
Friherrelige linie	38
Friherrelige danske linie	47
Norske gren	55
Friherrelige danske linie	57
Friherrelige danske linie	61
Norske gren	66
Friherrelige danske linie	69
Norske gren	74
Friherrelige danske linie	77
Friherrelige danske linie	80
Norske gren	82
Friherrelige danske linie	85
Friherrelige danske linie	91
Heraldik	94
Tidstavle	97

Anetavle	101
Billeder	105
Kilder	107

FORORD

Det har været en stor og spændende opgave at indsamle og beskrive min families historie. Gennem breve fundet i Rigsarkivets gemmer har jeg fået indblik i deres dagligdag, og gennem læsning af historisk materiale har jeg fået viden, som har gjort, at jeg har kunnet flette deres liv ind i en historisk sammenhæng. Fra starten var det min agt kun at skrive om Løvenskiolderne på Løvenborg, men jeg blev hurtigt klar over, at slægten i Norge spillede en stor rolle. De to familier besøgte ofte hinanden, og på Løvenborg boede i kortere eller længere tid mange af familiens børn fra Norge. Hvert slægtled har fået sit eget afsnit. Det er Friherrerne og dermed ejerne af Løvenborg, der er frontfigurerne, og ved hvert generationsskift har jeg beskrevet konger og skelsættende begivenheder. Andre familiemedlemmer, både danske og norske, er nævnt, hvis de har haft kontakt med familien på Løvenborg. Beskrivelsen af en generation afsluttes med en lille historie med historisk strejf i form af en dialog mellem tjenestefolkene Maren, Katrine og Niels i køkken eller folkestue.

Ikke tidligere har der foreligget en samlet beskrivelse af slægten Løvenskiolderne på Løvenborg, og jeg håber derfor, den vil glæde min familie og andre, som er interesseret i slægtshistorie. Dette er ikke en fyldestgørende beskrivelse af hverken gods eller park, men blot en kærlig hilsen til dem der gik forud.

Tak til Bente Klercke Fonden for at give økonomisk støtte til bogen. Tak til grevinde Bolette og greve Christian Ahlefeldt-Laurvig for at åbne deres hjem for mig og give mig tilladelse til at fotografere til bogen. Tak til Arne Johan Gjermundsen for at have transkriberet en række vanskelige tyske breve. Tak til Ole Lindegård for at fotografere slot og park. Tak til min svigersøn Christian Østeraas for gennemgang af det historiske materiale og til Anne Louise Lindgreen og min mand Hans, som har læst korrektur og tålmodigt stillet op, når jeg havde brug for det.

Pia Elisabeth Wiedemann, født
Baronesse Pia Elisabeth Løvenskiold

INDLEDNING

Fra mine vinduer i Holbæk kigger jeg ud på en tidlig oktobermorgen, hvor solens stråler gennembryder tågen, og jeg mener at kunne fornemme, at solen vil tage overhånd, og at det vil blive en pragtfuld solrig dag. Det må være i dag, jeg kører ud til Løvenborg og lader min historie begynde. På vejen derud lader jeg tankerne flyve tilbage til den tid, hvor det hele startede, dengang

Herman Leopoldus købte Birkholm, senere Løvenborg, i 1738. Egnen er meget smuk med Sejerøbugten, Vejrhøj, Bjergene, Lammefjorden og de nære øer Neksø og Sejerø som baggrund. Dengang strakte Lammefjordens vand sig så langt ind i landet, at Odsherred kun var landfast med Sjælland med en smal tange ved Dragsholm Slot. Lammefjorden er nu tørlagt, arbejdet påbegyndtes 1874.

I Vestsjælland lå 27 herregårde, der sammen med Kronen (kongen) ejede de fleste landsbyer og jorde. Livet på herregårdene var meget anderledes end den øvrige befolknings liv. Godsejeren og hans familie kunne gøre næsten, hvad de havde lyst til. De havde tjenere til at opvarte sig, og familiens børn blev undervist af privatlærere. Men godsejeren havde også ansvar. Ansvar for at landets love blev overholdt på hans gods og ansvar for de bønder, der boede på godsets jorde. På jorderne rundt om godserne lå landsbyerne, som for det meste bestod af fæstegårde, foruden nogle enkelte selvejergårde. Der var dog også flere ganske veldrevne fæstegårde blandt alle de små. Gårdene var generelt små og i dårlig stand. De var alle bygget i bindingsværk efter ældgamle traditioner. Alle materialer kunne hentes i mark og skov. Et særligt sjak af stærke karle satte sten, og håndværkere af forskellige slags udførte byggearbejdet. Stenhuggeren kløvede sten til grunden. Tømreren gav overslag på, hvor meget tømmer, der skulle anvendes til bindingsværket. Skovarbejderne fældede træer til bindingsværket. Snedkeren leverede døre og vinduer, og mureren byggede skorstenen. Når bindingsværket var rejst, kunne klinearbejdet begynde med ler fra lergraven. Kvinderne hjalp hinanden med at brolægge bryggers, stald og gårdsplads. Derefter var man klar til klinegilde.

Landsbyens jord var inddelt i vange, tre i alt, og disse var igen inddelt i åse. Hver ås var igen inddelt i agre. Alt dette var fordelt mellem landsbyens bønder.

Der var kun ganske få hegn og diger. Grænsen mellem den dyrkede og udyrkede jord var svær at få øje på. Da der ikke var skel mellem den enkeltes jord, måtte pløjning, såning og høst foregå på samme tid, og da man også skulle arbejde for godsejeren, var det ikke let at få det hele til at gå op. Dog havde de dygtigste fæstebønder op til flere ansatte, og det var disse karle, der ydede hoveri hos godsejeren – ikke fæstebonden selv.

Det almindelige var, at en karl skrev fæstekontrakt med et gods, fik anvist en gård, jord og dyr mod en mindre betaling og pligt til at arbejde på godset et antal dage om året. Nogle fæstegårde gik ligefrem i arv fra far til søn. Det var hårdt slid fra morgen til aften året rundt for hele familien, men man var stort set selvforsynende, og livet var ikke uden glæder. Befolkningen var uvidende, og kongen og hans rådgivere var godt klar over, at undervisning ville skabe en friere bondestand. Men det var ikke let, det tog lang tid, og lovændringer gjorde det ikke alene.

Landevejene forbandt landsbyerne og Holbæk. Her kunne man møde omrejsende kræmmere, håndværkere, tjenestefolk, måske på vej til ny plads, fattigfolk eller en soldat på vej hjem fra soldatertjeneste i sin vestsjællandske nationale regiments uniform med rød frakke, gule ærmeopslag med trefarvede striber og sort hat. Han bar handsker og naturligvis sabelhæng, som var i gult læder. Havde man råd, foregik transporten til hest, karet eller hestevogn, ellers måtte man gå.

Holbæk var en købstad. En købstad var en by, som kongen havde givet særlige privilegier. De vigtigste var retten til at drive handel, søfart og finere håndværk. Bønderne havde ikke sådanne rettigheder. Købstæderne havde medbestemmelse på byens forvaltning og kunne opkræve skatter og afgifter af tilrejsende og byens indbyggere. I retslig-administrativ forstand var købstæderne adskilt fra landets forskellige myndighedsområder som herreder, birker, godser, grevskaber og baronier. De havde ikke andre herrer end kongemagten. I Danmark var der mellem 60-70 købstæder, og de var typisk grundlagt i middelalderen. I 1857 blev det vedtaget at fratage købstæderne deres økonomiske privilegier med virkning fra 1862. Holbæk omtales første gang 1199 som en gård ved landsbyen Labæk. I 1231 blev gården skænket til kong Valdemar Sejr, hvorefter der opstod en bebyggelse med kirke, torv og et kloster. Byen har formentlig fået sine første købstadsprivilegier omkring 1286.

1500-tallet og første halvdel af 1600-tallet bød på fremgang for Holbæk. Byen havde et frugtbart opland og nød især godt af kornhandel. Flere af byens købmænd havde deres egne handelsskibe, og havnen blev anløbet af både tyske og

hollandske skibe. Efter en økonomisk afmatning i 1700-tallet fik Holbæk igen fremgang fra ca. 1770, hvor kornhandel igen opnåede gode konjunkturer. Især i 1800-tallet havde byen en betydelig korneksport til England.

I midten af 1800-tallet etableredes Holbæks første industrivirksomheder, og havnen blev kraftigt udvidet. Holbæk fik fast skibsforbindelse til København og jernbaneforbindelse til København og Kalundborg. De nye transportveje gav bedre muligheder for især fjordfiskeriet, ligesom industrialiseringen tog fat. I slutningen af 1800-tallet var et af de vigtigste områder tobaksindustrien med tre fabrikker. Desuden var der et par jern- og metalstøberier og ølbryggerier. Med åbningen af jernbanerne til Nykøbing og Høng-Tølløse omkring 1900 blev Holbæk et trafikalt knudepunkt for oplandet.

Danske Lov af 1683 var det grundlag, staten fungerede på og gjaldt alle kongens undersåtter med undtagelse af fæstebønder, folkehold, tyende og tjenere, som boede på godserne. Der var forskel på godsejernes rettigheder rundt om i landet, både i forhold til tid og geografi. Men den typiske husstand i lovens terminologi var et gods under ledelse af godsejeren. Under sig havde han alle folk på godsets område. I den store godshusstand herskede husbondretten, som gav godsejeren ret til at slå, straffe med halsjern, træhest eller soldatertjeneste. Det var kun bønderkarle, der på det tidspunkt skulle springe soldat, og de blev udskrevet fra landets godser. Mange bønderkarle rømmede, og med den begrundelse at staten ikke kunne hverve tilstrækkeligt med soldater, indførte man Stavnsbåndet i 1733, som betød, at drenge og mænd ikke måtte forlade deres fødegods uden godsejerens tilladelse.

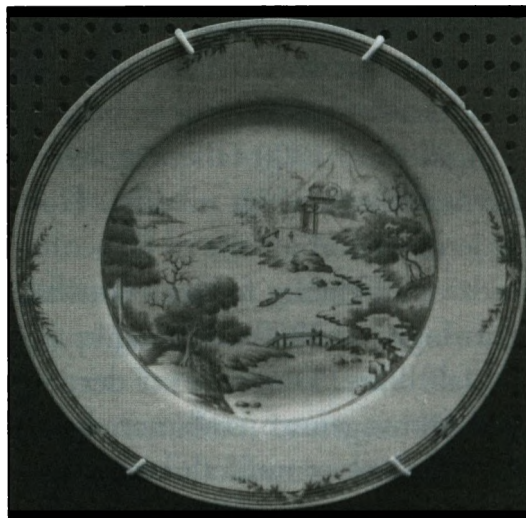
Alt dette skulle ikke vare ved. Vi bevægede os mod en tid, hvor en ny åndshistorisk epoke nåede Danmark. Det var filosofen Jean Jacques Rousseau, som gav inspiration. I Frederik 6.s regeringstid blev der gennemført politiske, uddannelsesmæssige og landøkonomiske reformer. Stavnsbåndet blev ophævet 1788, og i disse år kom en række love, der havde det til fælles at skabe en friere bondestand både socialt og økonomisk. En af de skelsættende love var udskiftningen. Nu blev det muligt for fæstebonden at få samlet sin jord og få opført en ny gård, alt sammen betalt af godsejeren. Det var naturligvis en slidsom og bekostelig affære, for hvis blot een bonde i landsbyen ønskede sin jord samlet, skulle udskiftningen effektueres. Det fik store konsekvenser for dagliglivet og er vel nok den største forandring, man har set i kulturlandskabet gennem tiderne.

Bag landboreformerne stod trekløveret finansminister Ernst Schimmelmann og brødrene Christian Ditlev Reventlow og Ludvig Reventlow. De var alle tre

grever og uddannet til karriere ved hof eller hær. Alle havde de modtaget den bedste uddannelse indenfor filosofi, litteratur og statskundskab. Brødrene Reventlow arbejdede ihærdigt på at forbedre bøndernes vilkår. På deres godser oprettede de skoler, og Ludvig Reventlow oprettede et seminarium på sit gods Brahetrolleborg. Forfatteren Ludvig Holberg og statsminister Ove Høegh-Guldberg gjorde et betydeligt arbejde omkring Sorø Akademi, og teologen N. E. Balle skrev en forenklet katekismus til undervisning i landsbyskolerne med anvisning til lærerne om, hvordan man bedst forberedte undervisningen. Af digtere i tiden kender vi Johannes Ewald, som skrev »Kong Christian stod ved højen mast« med musik af komponisten Frederik Kuhlau, og Jens Baggesen var på alles læber med sine følsomme digte, som berørte alle.

På den tid var borgfruen på Løvenborg Charlotte Hedevig Numsen.

Hun samlede disse mænd og var derved med til at bære vores samfund frem mod den første danske grundlov i 1849. Havde hun vidst, at grundloven var for alle borgere undtagen Fruentimmere, Folkehold, Fattige og Forbrydere, var hun nok blevet skuffet.

LØVENBORG

Jeg når Nr. Jernløse kirke og besøger kapellet, hvor mange af min slægt ligger. Derefter kører jeg ud ad Løvenborgvej. Først ser jeg en samling huse, efterlevn af godsets husmandshuse, så et stykke bar mark, hvor en musvåge afsøger sit territorium, derefter et stykke skov, hvor jeg på venstre hånd skimter råvildt i en indhegnet dyrehave. Langs vejen står gamle lindetræer og adskiller vejen fra voldgraven med parken på den anden side. Fem påfugle kappes om at sidde på toppen af de klippede hække, og i baggrunden ses en kæmpe rødbøg, så stor, at den må have stået der altid. Her er musestille. Kun et enkelt skrig fra en påfugl og en krages beklagelser bryder stilheden, men det er let at forestille sig trampen og kuskenes råb, piske-smæld og pigernes løben. Jeg kører lidt endnu, og slottet skjules af de ældgamle elme- og egetræers stammer langs vejen, lige så gamle som slottet selv. Endnu står de der, men ingen ved hvor længe. Ælde og sygdom ramte for år tilbage træerne langs alleen mod Tuse, og her er alle skiftet ud.

Løvenborgs forgænger blev kaldt Ellinge og var en del af en landsby. Ellinge tilhørte kirken og blev inddraget under reformationen af kong Christian 3. Ved samme lejlighed blev kongen landets største godsejer og disponerede over 60 % af landets opdyrkede jord. Kongen solgte gården og landsbyen Ellinge samt dele af 22 landsbyer til den vendiske adelsmand Hans Barnekow i 1547. Han blev gift på Københavns Slot med rigshofmester Peder Oxes søster Mette Oxe, og han gav Ellinge navnet Birkholm. Barnekowerne solgte Birkholm til Malthe

Juul og Anna Rammel i 1629 under Trediveårskrigen. Landsbyen Ellinge blev nedlagt. Der blev bygget til og om til den borg, vi kender i dag.

Et eventyrligt syn møder den som færdes på denne vej, en eventyrborg kommer til syne mellem de gamle stammer. Og så! Inden vejen drejer til højre, ser man det tårn, hvori det gamle tårnur sidder og med en enkelt klokke slår timeslag.

På værket sidder en lille messingplade, hvorpå der er indgraveret:

Urban Jürgensen & søn Gothersgade 8 Baroniet Løvenborg 1918. Det var Carl Løvenskiold, der fik det opsat, ligesom han fik opført avlsbygningerne, som man kort efter passerer. Hovedbygningens trelængede mure af massive og rødkalkede mursten med tårne står på en sokkel af granitkvadre med brede grave omkring. Over borggraven er en bro på grundmurede piller, som tidligere havde en italiensk vindebro i stedet for den inderste brobue.

Den grå sandstensportal er dekoreret med to romerske krigere mellem to barokke korintinske søjler. Fodstykkerne under disse er med våbentrofæer. I frisen er anbragt Malthe Juul og Anna Rammels våben. Inden man når portalen, passerer man to løver, som synes at vogte herlighederne. Gårdspladsen med

perlegrus er smukt indrammet af de to sidefløje og har frit udsyn til den hvide bro, der fører over til parken. En meget smuk trappe fører ind i hallen gennem en massiv egetræsdør. Hallen er beklædt med egetræ, og de indbyggede skabe fremstår med fyldninger. I bageste del svinger en trappe sig op til den øverste etage. Fra hallen går man ind i en gobelinklædt stue med høje palævinduer. Her ligger stuerne en suite og ender i den store elegante spisestue.

Nordfløjen er let møbleret. I denne fløj ligger uden tvivl den flotteste sal. Den har tidligere været riddersal og har kraftige egetræsplanker på gulvet. Herfra går en næsten skjult dør ind i tårnværelset, som i gammel tid blev indrettet til bibliotek af Severin Løvenskiold og Charlotte Hedevig Numsen. Rummet har et morsomt ottekantet skrivebord anbragt midt på gulvet og reoler på alle væggene hele vejen rundt. Alt malet i grå toner. Denne fløj rummer udover rid-

dersalen flere store værelser. I et af dem er væggene bemalet med blå landskaber af en omrejsende malersvend. En lang gang med høje palævinduer og udsyn til gårdspladsen fører til en bred trappe, som går ned til fløjens sidste sal. I gavlen er der et vindue med farvet glas. Jeg har fået fortalt, at man her havde indrettet et lille kirkerum, da Severin Løvenskiold opgav at bygge en fjerde fløj, som skulle have indeholdt en kirke. I den anledning skulle slægten være blevet forbandet. Man snakkede om denne forbandelse gennem flere generationer.

SPØGELSER

Ingen kan vel være i tvivl om, at det spøger på Løvenborg, og fortællingerne er mange. Her er et par stykker af dem, som de fleste på egnen kender.

Helt tilbage til 1600-tallet snakkede man om Lange Ellen. Man sagde, hun stod i pagt med Fanden selv. Som levende var hun husholderske og gjorde livet surt for alle, men som død skabte hun rædsel. Hun blev manet i jorden af en provst, som havde forstand på den slags.

Således fortalte en bondekone fra Sandby: »Når man går over den murede bro ind på gårdspladsen, er det i længen, til venstre, det spøger. Der er en stor sal, som i gamle dage var riddersal. Op til denne stødte et andet værelse, og i det stod en stor himmelseng. Her sov godsforvalter Bachevold. En nat hørte han en ubeskrivelig dejlig musik. Han lukkede døren op og så en festoplyst sal med et stort dansende selskab. Alle damerne i hvidt og herrerne i festdragt. Med stor sirlighed trådte de menuetter. Et glimt og det hele forsvandt.

En af forpagterne mødte af og til en lille grå mand, som travede over gårdspladsen, og når han antastede ham, løb han over broen til parken og gemte sig i et buskads. Engang havde forpagteren sin hund med, da de mødte manden. Episoden gentog sig, og hunden fulgte med stor iver manden ind i buskadset, men den kom ud igen ret forvirret. Manden var nemlig forsvundet ud i den blå luft«.

PARKEN

Parken har formentlig allerede været anlagt på Hans Barnekow og Mette Oxes tid. Vi ved, at Mette Oxes bror Peder på Gisselfeld i 1500-tallet anlagde en renæssancehave ud over det sædvanlige.

I urtehaven dyrkede man blandt de mere kendte urter strøurt. En dufturt som kunne strøes ud på slottets gulve, når man syntes, stanken i salene blev for gennemtrængende. Peder Oxe havde fået fyrretræsfrø fra Mecklenburg, som han plantede og rundhåndet delte ud til venner og bekendte. Man må formode, at hans søster har fået inspiration til et lignende parkanlæg på Birkholm, men om der er fyrretræer tilbage fra den tid, ved jeg ikke.

Det nuværende parkanlæg er i fransk stil med enorme træer, store plæner og klippede lindehække med nicher og kuppelformede træer og vidner om et tidligere fint fransk anlæg anlagt af Severin Løvenskiold i 1766. I 1840-50 blev en del af haven omlagt af H. A. Flindt i landskabelig stil. Et lysthus i Liselund stil er opført i forbindelse med en gruppe på 12 store bøge, som i sig selv danner et lysthus, og bagest i haven er opført et lille kapel. Det smukke anlæg støder sammen med lystanlæggene ved det såkaldte Carlsberg, en forhøjning hvorfra man kunne se Vejrhøj og Odsherred.

På en støtte i parken af norsk marmor er et minde om gartneren, som har skabt haven.

Hvo der har kendt denne have og egn
da gaarden som kaldtes Birkholm Aaret 1750
tilfaldt Severin Løvenskiold efter hans far
Herman Løvenskiold vil billige, at dette æres minde
oprettes gartneren Johan Georg Scherg for at have,
ved flid og arbejdsomhed med maadelig
bekostning for ejeren aldeles omdanned og
forbedret den 1784

At vandre i parken er ganske fortryllende. Man føler sig helt overvældet og opslugt af naturens storhed. Lader man øjet glide rundt, ser man, at haven ligger på en selvstændig holm, har intakte lindealleer og lindehække samt et lysthus og et kapel. Man fornemmer, at haven sover tornerosesøvn, men ser alligevel spor som antyder, at en opvågning er på vej.

Løvenborgs have- og parkanlæg blev i 2007 blandt andre haver udvalgt til en reetablering af Realdania. Gravemaskinerne er allerede i gang, og to søer med volde er blevet synlige. I vandspejlet ser man tydeligt det lille kapel og en kæmpe kroget gren spejle sig, ligesom rydning af krat og buske har givet dybde og adgang for lyset. Havens tid og historie er grundlaget for helhedsplanen. Planen er, at haven igen skal fremstå som en vandhave, hvor lyset trækkes ind i haven. Voldgraven og søers kanter præciseres, og udsigter til det blanke vand genskabes. Nye vandflader anlægges. Den tidligere have med hække og inddeling i større og mindre rum til dyrkning genskabes, og flere hække kommer til. De gamle og velvoksne hække bevares. Når de ikke trives mere, kan de erstattes af lignende planter på samme sted. Havens monumenter kan flyttes til hækhaven, hvor de kan opstilles som point de vue mellem hækkene. Landskabshavens pavillon og kapel er to smukke bygninger, som hører til 1800-tallets have.

Pavillonen forbindes til hækkehaven med en sti, og omkring kapellet anlægges en mindre plads i grus. Kapellet kan efter istandsættelse anvendes til formidling af havens historie ved udstilling af blandt andet planer og fotos. Landskabshaven tilføres nye plantninger og en ny sø. Den store græsplæne holdes fri til afholdelse af koncerter og andre større arrangementer i sommerperioden. Ad grusstier vil den besøgende og gangbesværede kunne opleve haven og dens scenerier. Forslaget til helhedsplanen er udarbejdet af landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen.

NORSKE OG DANSKE LINIE

Herman Leopoldus 1620-1696

Handelsmand i Kristania.

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

FREDERIK 3. 1609-1670.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1648-1670

Gift 1643 med tyskfødte Sophie Amalie 1628-1685

8 børn, deraf 2 døde

CHRISTIAN 5. 1646-1699.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1670-1699.

Gift 1667 med tyskfødte Charlotte Amalie 1650-1714.

8 børn, deraf 3 døde.

1657-1660 Svenskekrigene (Danmark mister Skåne, Halland og Blekinge), 1660 Enevældens indførelse, 1683 Danske Lov udstedes, 1687 Norske Lov udstedes, 1693 den sidste »heks« i Danmark brændes på bålet.

Herman Leopoldus 1620-1696

Handelsmand i Kristania.

Gift 1674 med

Barbara Wiggers 1654-1692

4 børn:

Gertrud 1675-1677, Herman 1577-1750,

Barbara 1679-1730, Gertrud 1682-1697.

Den ældste overlevering om slægtens rødder stammer fra den lærde samler kancelliråd C. Deichman 1705-1780 i Porsgrund, Norge, hvis søster var gift med Herman Leopoldus sønnesøn. Ifølge hende var slægten efterkommere af Mathias Leopold, borgmester i Spottau, død 1600. Efterkommere slog sig ned i Bremen og Lübeck og ernærede sig ved handel. Herman Leopoldus blev født 1620 i Bremen og udvandrede i sin ungdom til Kristiania (Oslo) Norge, hvor han med stor dygtighed ernærede sig som handelsmand. Alt dette bekræftes senere i overmarskal C. L. Løvenskiolds slægtsbog af 1882 gennem studier af byernes kirkebøger. Herman flyttede til Norge i en turbulent tid med mange konflikter og krige. Men for en driftig handelsmand var der store penge at tjene i dobbeltmonarkiet Danmark/Norge omkring Enevældens indførelse. Frederik 3. var konge på den tid. I forbindelse med hyldningen som enevældig dansk konge den 8. maj 1648 underskrev han den foreløbige håndfæstning i den danske stænderforsamling, som bestod af 33 repræsentanter for adelen, 51 for gejstligheden og 120 fra borgerstanden. To måneder senere blev han hyldet i Kristiania som Norges konge af norsk stænderforsamling på 712 medlemmer.

København var dobbeltmonarkiets hovedstad, her lå landenes eneste universitet, og herfra lod man sig inspirere. Dronning Sophie Amalie førte an. Hun elskede tidens forfinede kunsthåndværk især fra Frankrig. Operaer, teaterforestillinger, fester og jagter blev en del af hoffivet og kopieret af de, som havde råd.

Barbara døde og blev begravet 1692 kun 38 år gammel. Herman døde og blev begravet 1696 omkring 76 år gammel, og han efterlod sig en enorm formue.

DANSKE OG NORSKE LINIE

Herman Leopoldus 1677-1750
Besidder af Løvenborg og Holden
jernværk 1738-1750
J. Hørner, Privatejet maleri

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

CHRISTIAN 6. 1699-1746.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1730-1746.

Gift 1721 med Sophie Magdalene. De smykker hun modtog som dronning, danner grundlag for de danske kronjuveler. Hoffet var pietistisk, fattigt, men ødselt og standsbevidst.

Der blev bygget i stor stil: Christiansborg, Hirschholm og Sophienberg. Christian gik med tanker om at ville gøre sit land til et industriland frem for et landbrugsland med møllebrug og hammerværker. Nogle virksomheder kom i gang ved kronens hjælp, men befolkningen var af bondestand og stort set selvforsynende.

1730 Landbrugskrise, 1733 indføres Stavnsbåndet, 1735 forbud mod import af korn, 1736 konfirmationen indførtes, Pontoppidans katekismus autoriseres, 1745 kvægpest, 1750 gårdfæstere blev hoverifri arvefæstere, 1739 forordning om skolevæsenet på landet.

Herman Leopoldus 1677-1750

Besidder af Løvenborg og Holden jernværk, Norge 1738-1750.

Gift 1700 Inger Borse 1677-1714

NORSKE GREN

2 børn: Herman Leopoldus 1701-1759, Halvor 1702-1706

Gift 1716 med Kirsten Brinck 1696-1736

DANSKE GREN

4 børn: Inger 1717, dødfødt, Severin 1719-1776, Karen 1722, dødfødt, Vilhelm 1728-1750

Herman kom i handelslære i Lübeck og Amsterdam, og 1695 vendte han tilbage til Kristinia, hvor han fik ansættelse i det danske kancelli som sekretær. 1725 blev han amtmand i Bratsberg Amt, 1733 justitsråd, og 1736 kommitteret i Generallandets økonomi- og kommercekollegium. Han slog sig ned på Skienegnen og giftede sig med Inger. Hun var datter af den rige Halvor Borse, assessor i bjergamtet og ejer af Fjære Gård, Hollen Gård samt Ulefos og Bolvig jernværker. Inger døde kun 37 år gammel. Herman sørgede meget og har efterladt et lille vidnesbyrd om den sorg, hendes død forvoldte, idet han på omslaget af en gammel familiebibel har skrevet: »Min allerkæreste og yndigste hustru.« Herman arvede Hollen Gård og Bolvig jernværk som sin hustrus arv. Svogeren Joachim fik Fjære Gård og Ulefos jernværk, men gik fallit, og Herman købte begge i 1726. I de kommende år opkøbte Herman en lang række ejendomme, jorde og skove op gennem Telemarken. Desuden udmærkede han sig ved at give en gård til Skien hospital og et stort kontant beløb til patienternes behandling.

Herman giftede sig anden gang med Kirsten Sørensdatter Brinck fra Arendal. Hun var datter af købmand i Arendal Søren Andersen og Karen Brinck. Da Kirsten døde i 1736, blev hun ført tilbage til Norge og bisat i en indmuret grav ved Eidanger kirke.

Herman købte godset Aggersvold i Vestsjælland i Danmark 1737 og flyttede dertil med sin søn Severin. Året efter 1738 købte han Birkholm (senere Løvenborg). Herman døde 15. maj 1750 på Birkholm og blev begravet i Nr. Jernløse kirke på Sjælland.

DE LØVENSKIOLDERES STAMFADER OG VELGØRER, EN MAND AF GAMMEL NORSK ÆRLIGHED. DERFOR TOG HAN ALLES AGTELSE MED SIG I GRAVEN.

Herman Leopoldus og hans familie blev ophøjet i adelsstanden 6/11 1739 med navnet Løvenskiold.

Vi Christian den Sjette, af Guds nåde konge af Danmark og Norge, de Venders og Gothers, hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dytmarsken, greve udi Oldenburg og Demenhorst, Gjøre alle vitterligt: at Vi af sær kongelig naade til Os elskelig Herman Leopoldus til Aggersvold og Birkholm, Voris etats- justitz- og cancelliraad, hafve i henseende til dend af hannen aflagde allerunderdanigste tro tjeniste, allernaadigst bevilget og tilladt, ligesom Vi og udi kraft af dette Voris aabent brev bevilge og tillade, at hand, hans egtebørn og livs arvinger, saa og deris egte afkom af mand og quindekjøn, maa og skal, enhver for sig, dend ene som dend anden, nyde alle de friheder, privilegier, ære, verdighed og prærogativer, som alle andre af adlen udi Voris riger og lande niude og hafve, eller herefter bekomme kunde, og sammen til evig tid hafve og bruge, saa at hand og hans egtebørn og livsarvinger samt deris egte afkom herefter for rette indfødte adelsfolk af alle og enhver skal agtis og holdis. Til desto større kjendetegn af saadanne Voris kongelig naade hafve Vi derforuden allarnaadigst tilladt, at hand og hands egtebørn og deris egte livsarvinger og afkom af begge kjøn herefter og alle tiider maa kaldis med tilnavn Løvenskiold; saa og benaadet hannem og dennem med saadant skiold, hjelm og vaaben, som efter følger: Skioldet er blaat, hvorudi er sadt en opstaaende løve af sølv, med en udslagen rød tunge og væbnet med guldklover; ofven paa det hele skiold er sadt en aaben tournierhielm med guld crone ofver, af hvilken igjen udspringer den i skioldet staaende, her kuns med forbeenene opspringende løve, saaledis som det her udi dette Voris aabent brev med sine rette farver findis afmaltet: hvilket skiold og vaaben forbemeldte Herman Løvenskiold, hands rette livsarvinger og børn, saa og deris egte afkom af mand og quindekjøn maa og skal bruge udi alla erlige, adelige og ridderlige samqvemme, forretninger og leiligheder paa alle steder, udi alle tilfælde og til alle tiider efter eget behag, og som de til deris ere, heder og ziirat fornøden eragte kunde, ligesom andre udi Voris riger og lande, paa fædrene og mødrene side føde og baarne adelsfolk, deris skiold, hielm og vaaben føre og bruge.

Gifvet paa Vort slot Friderichsberg dend 6 November aar efter Cristi fødsel et tusind syv hundrede tredive og niende som Voris regjeringsaar det niende.

NORSKE GREN

Herman Leopoldus 1701-1759

Margrethe Deichmann 1708-1759

Gift 1728

10 børn: Bartolumæus 1729-1788, Herman 1731 død samme år,

Inger 1732-1808, Else Kirstine 1734-1814,

Anna Babara 1737-1774, Herman Leopoldus 1738, død,

Herman 1739-1799, Peter Carl 1741, død,

Severin, 1743-1818, Peter Carl 1747-1750.

Nr. 9 i rækken var Severin. Han blev gift med Benedicte Aall .

Med Inger Borse havde Herman Leopoldus den ældre fået Herman, som fortsatte slægten i Norge. Han blev gift med Margrethe Deichmann. Hun blev født i Viborg og var datter af biskoppen. Ved sin svigerfars hjælp fik Herman titel af kancelliråd.

De havde flere ejendomme, herunder Bolvig, som han købte af sin far 1728. Familien boede selv på Borgestad.

SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

Maren løber frem og tilbage mellem anretterværelset og spisestuen med små bitte skridt, så det næsten ser ud, som om hun svæver. Baroneren og hans søn Herman taler under middagen om den nye ordning i Danmark og Norge, som betyder, at alle børn skal gå i skole. De synes, det er en god ide, men at det nok bliver svært at få gennemført: »Ja, det gad jeg også nok se. Hvem skal så passe får og gæs på markerne og lave alle de andre ting, børnene laver. Nej! Nej! Deres arbejdskraft kan man da ikke undvære. Men nu taler de om det nye slot, som er ved at blive bygget i København. De siger, det er et firelænget rokokoslot, og at det skal hedde Christiansborg slot. Det er bare så spændende og næsten ikke til at fatte, og så er det også svært at forstå, for de snakker norsk. Jeg må ned i køkkenet og spørge Katrine, hun ved så meget. Der kommer så mange, både fra Holbæk og helt fra København får vi nyt, når herskabet har gæster, og kuske og tjenerne skal bispises. De har altid noget at fortælle.«

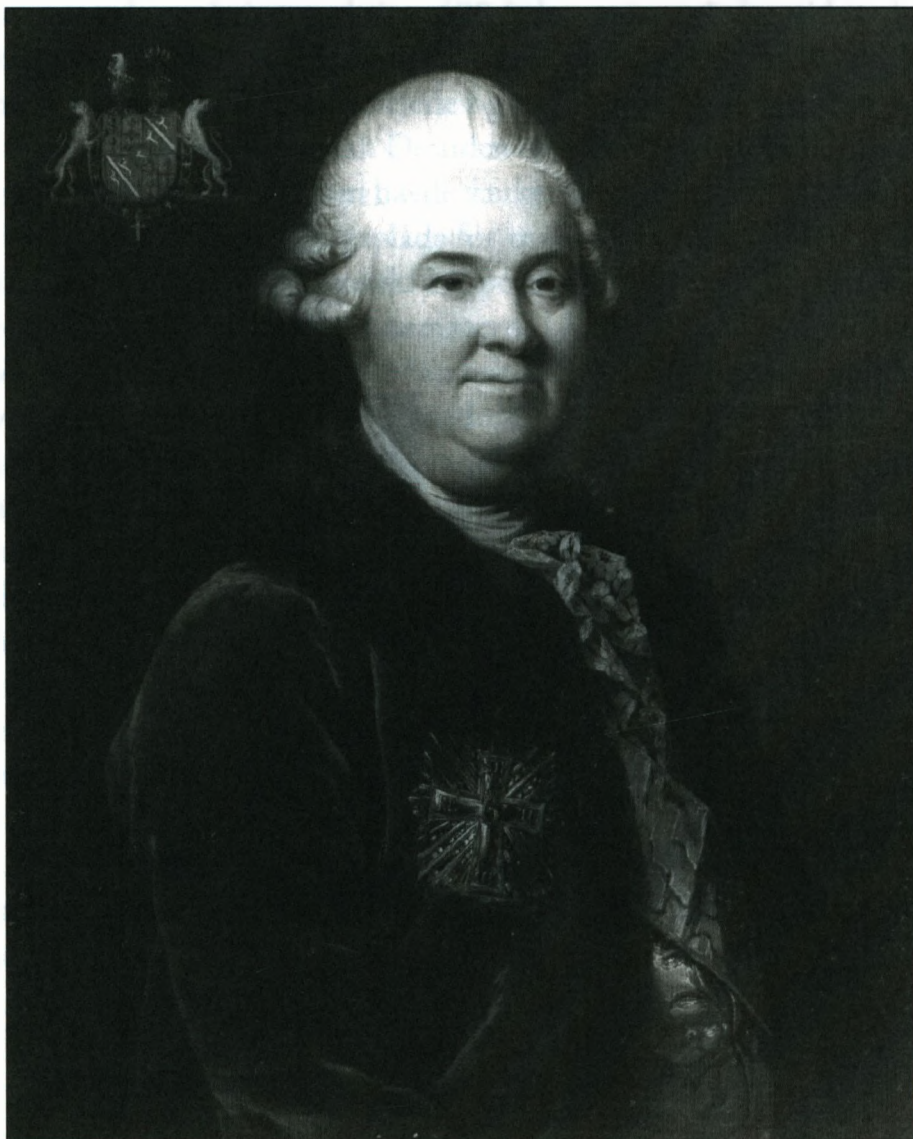
Katrine lytter til Maren snak: »Ja! Jeg har da hørt om det nye slot, som Christian 6. og Dronning Sophie Magdalene lader bygge, og jeg gad nok vide, hvordan hun vil holde varmen i alle de flotte kjoler, hun altid render rundt i. Jeg har ladet mig fortælle, at hun under kjolen har en strikket indretning, som de kalder en uldklokke, og at tjenerne springer rundt med varme sølvkugler, som de lægger ved hendes fødder, hver gang hun flytter sig. Godt det ikke er mig, for samtidig siger de, at hun er så sur og hoven, at det halve kan være nok. Og hvor får de pengene fra, spør' jeg bare, når de også skal forsørge hele hendes tyske familie.«

JERNVÆRKET

Holden jernværk med sine omkring 400 beboere var på den tid en betydelig virksomhed og et samfund i sig selv. Foruden selve værket med forskellige indretninger og stang-jernhamre ejede og drev jernværket miner både på Fen lidt øst for værket og ved Arendal. Desuden ejede værket skovejendomme, gårde og kirker. Ved Gråten ved Solum havde værket sit eget magasin ved Skien elven, og det var en vigtig omlastningsplads for malm og eksport af jernproduktion og for import af varer fra Danmark. Eksport-varer var ovne, gryder, forskellige slags redskaber, og de gik til isenkræmmerne i København, men man handlede også med den dansk-norske flåde. Man havde politi, fattigvæsen, skoler og egen læge. Værket forsynede arbejderne med det, de havde behov for af varer. De boede i værkets huse, havde billigt brændsel, et stykke jord, hvor de kunne dyrke grøntsager og holde høns og måske et par svin til eget forbrug. I 1801 var der 79 husstande, deraf var 95 mænd fra 15-71 år direkte impliceret i produktionen. De tjente ikke meget til livets ophold, og næsten alle havde gæld til værket, idet de enten havde optaget lån eller skyldte for madvarer. Men de havde sikre job, så længe tiderne var gode som omkring år 1800. Det var en støjende arbejdsplads, og støjen forplantede sig til hele området, hvilket en beretning fra omkring 1770 giver indtryk af, »Til denne forskrækkelige brusen (fra Ulefossen) kommer og tvende hamres idelige og haarde banken. Masovnens haardblæsende bælgers idelige hvinen, savmøllens skur og allarm. Vist er det, at den, som skal sove der, maa være meget søvnig, og ieg ved ikke noget grusommere og uroeligere sted end dette.«

FRIHERRELIGE LINIE

Lensbaron Severin Løvenskiold 1719-1776

Besidder af stamhuset Løvenborg og Holden jernværk. 1750-1776.

Jens Juel 1772. Det Nationalhistoriske Museum, Frederiksborg Slot.

Magdalene *Charlotte* Hedevig Numsen 1731-1795
Besidder af baroniet Løvenborg og Holden jernværk 1776-1789.
Jens Juel 1772. Det Nationalhistoriske Museum, Frederiksborg Slot.

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

FREDERIK 5. 1723-1763.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1746-1766.

Gift 1. Louise af Storbritanien 1724-1751. 5 børn.

2. Juliane Marie. 1 barn Arveprins Frederik 1756-1805.

CHRISTIAN 7. 1749-1808.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1766-1808.

Gift med engelske Caroline Mathilde 1751-1775. 2 børn.

Kongen var sindssyg og hans livlæge Struense fik hurtigt magten, dronning Caroline Mathildes hjerte og en datter. Sladdereren stortrivedes. Struense blev henrettet 1772. Statskup 1784.

1747 Det Adelige Akademi i Sorø oprettes, 1752 Seminarium i Tønder.

1762 Skafottet på Kongens Nytorv nedtages, sidste henrettelse her blev foretaget i 1758.

1712-1778 Jean Jacques Rousseau. 1775 Royal Copenhagen grundlægges; 1. projekt det musselmalede stel.

Lensbaron Severin Løvenskiold 1719-1776.

Besidder af stamhuset Løvenborg , baroni fra 1773 og Holden jernværk.

Gift 1749 Charlotte H. Numsen 1731-1795.

Besidder af baroniet Løvenborg og Holden jernværk. 1776-1789.

1 barn, Michael Herman 1751-1808.

Severin overtog godset i en økonomisk opgangstid. Han var en human og omsorgsfuld godsejer af den gamle skole og anså det som sin pligt at tage hånd om godsets beboere. Han blev uddannet efter tidens normer for en adelsmand. Officer i Den Kongelige Livgarde 1739-1745, justitsråd 1743, konferensråd 1744. Han var på en større udenlandsrejse og arvede Aggersvold og Birkholm Senere Løvenborg i Danmark og Holden jernværk og Ulefos gård i Norge 1750 ved faderens død. Han solgte samme år Aggersvold, idet han ikke brød sig om det og købte Vognserup i stedet.

Vognserup har i al sin enkelthed med røde mure og høj granitkælder en rustik virkning og en stilfuld fornemhed. Severin gik straks i gang med at forbedre ejendommen, hvilket den trængte til. Ladegården blev bygget om i tre teglhængte bindingsværkslænger, og driften blev lagt om. Gårdens oprindelige fire marker blev nu delt i ni og indhegnet af dobbelte grøfter og levende hegn. Hver mark var på 50 tdr. land. Man dyrkede de fire, mens den sidste lå hen. Senere gik han i gang med at udskifte fæstejorden, og allerede 1760 gik han med tanker om at sammenlægge Vognserup med Birkholm, hvis gårde lå indfiltret i hinanden. Vognserups skæbne og vilkår var fra 1766 nøje knyttet til Løvenborg. De to godser blev forbundet med lindealleer. Ved giftermål blev Vognserup den foretrukne bolig for familiens ældste søn inden overtagelsen af Løvenborg ved generationsskifte.

På Løvenborg ønskede Severin at fuldføre Malthe Juuls anlæg med en fjerde fløj mod øst med et kirkerum. Han fik tegnet et projekt, men det blev ikke udført. Han påbegyndte Chr. 9s palæ på Amalienborg slotsplads, men afhændede det før det var færdigt og forskønnede i stedet Løvenborg. I et af tårnene indrettede han biblioteket med det ottekantede skrivebord, og fra jernværkerne i Norge opstillede han de dejlige jernovne, hvoraf en enkelt endnu står der fra den tid.

I 1765 oprettede Severin Løvenskiold stamhuset Løvenborg af sine sjællandske godser Birkholm og Vognserup og skænkede stamhuset sit kostbare sølvservice.

I Erektionsbrevet af 1766 indprenter Severin Løvenskiold stamherren,

»Alvorlig at befordre stamhusets bønder velstand ved alt tilbørlig hjælp, opmuntring og forskaansel, saasom at lade enken eller en af børnene, naar de dertil fandtes bekvemme, faa faders gaard frem for nogen anden, enten uden eller for en taalelig indfæstning, til belønning for den afdødes stræbsomhed. Bøndernes afgift maatte ikke forhøjes ud over det, hvad gaardene var ansat til i jordebogen, ligesaam de skulle forskaanes for alt hoveriarbejde, som ikke egentlig vedkom gaardens avling eller skovning, tørveskær, vejreparation og deslige fornøden hoveri.«

Severin, der var blevet Hvid Ridder i 1759, ophøjet i friherrestanden (med titel af lensbaron) i april 1773, oprettede november samme år baroniet Løvenborg.

Våbenskjoldet for friherrerne Løvenskiold er firdelt i rødt med hjelm med tre guldfer og guld, hvori der vokser et laurbærtræ (for Numsen) og en tværbjælke, hvorfra der stiger en opretstående søvløve omgivet af en smal guldrand (for von Ingenhaven). Midt i skjoldet ses et friherrekronet blå hjerteskjold, hvori en oprejst søvløve (for Løvenskiold) er placeret. Over skjoldet er to friherrekronede hjelme. Op af den ene stiger en halv oprejst søvløve, og over det andet vejrer 5 faner. Som skjoldholdere ses to løver i naturlig farve.

Løvenborg var et stamhus med Fideikommiskapital, hvor kun den årlige indtægt måtte anvendes, og som før lensafløsningen 1919 skulle gå i arv inden for familien Løvenskiold og hverken måtte sælges eller pantsættes.

Charlotte var 13 år, da hun blev trolovet med Severin. Forhandlinger om forbindelsen mellem de to familier stod længe på. For som en af de ældste i en børneflokk på 12 mente hendes far, at han måtte sikre hende økonomisk, hvis ægteskabet ikke blev gennemført. Hun var datter af generalløjtnant, overkrigsminister Michael Numsen 1686-1757 og Margrethe Thomasine von Ingenhaven 1705-1776. Margrethe var en kort overgang overhofmesterinde med ansvar for den firårige senere kong Frederik 6.s opdragelse efter hans mor Caroline Mathildes afrejse til Celle. Frederik kaldte hende Mutter og beskriver senere tiden med hende som den lykkeligste i sin barndom.

Charlotte beskrives både af sine samtidige og af eftertidens historikere som et af de sjældne mennesker, gud skænker jorden, og en af de betydeligste og mest tiltalende kvindeskikkelser Danmark på den tid kunne fremvise. Hun skrev flydende fransk, læste franske, engelske og danske historiske værker og førte en livlig brevveksling. Hun omgikkes landets førende personligheder, og hendes store fortjeneste i den forbindelse var at samle mennesker med visioner og give dem rum og inspiration ved sammenkomster på Løvenborg. Når man kender resultatet af disse sammenkomster, som udmøntede sig i de store landboreformer, ser man hende klart som menneskeven og reformator. I kredsen møder vi statsminister Ove Høegh-Guldberg, som hun dog brød med efter kuppet 1784, udenrigsminister, greve A. P. Bernstoff, greve Ernst Schimmelmann og greve Ludvig Reventlow. Digterne Johannes Ewald og Jens Baggesen var ofte gæster og teologen N.E. Balle ligeså. De hemmelige forhandlinger, der førte til regeringsforandringer 1784 og Høegh-Guldbergs fald, siges at være foregået på Løvenborg.

Over for slægten åbnede hun også godset. Hendes mor boede en årrække på Løvenborg og døde der. Fra 1771 boede Inger Schubart født Løvenskiold og hendes to døtre Charlotte og Sybilla på Løvenborg. Inger var i familie med Severin, idet han var søn af Kirsten Brinch, og Inger var sønnedatter til Inger Borse. De kom fra Fossum i Norge efter deres far oberstløjtnant, deputeret Carl Rudolph Schubart 1714-1759, var død. Pigerne fik her en strålende uddannelse og blev godt gift. Charlotte blev gift med greve Ernst Schimmelmann og fik bopæl i det Schimmelmannske Palæ i Bredgade, København. Her samlede hun kongelige og intellektuelle fra hele Europa ved sine sammenkomster. Sybilla blev gift med greve Ludvig Reventlow på Trolleborg (Brahetrolleborg) på Fyn.

Charlotte interesserede sig også for godsets drift, og hun støttede sin mand i hans dispositioner. Det skulle vise sig at være en fordel for hende, da hun ved hans død overtog driften af godset 1776.

Løvenborg var på den tid inde i en likviditetskrise, og lån måtte optages. Hun lånte i jernværket, men også privat. Det betød alt for hende at kunne aflevere et bæredygtigt gods til den næste generation. Hun havde et klart overblik og tro på næste generationers liv med en ny tids idealisme og humanisme. Derfor bad hun godsforvalteren se nøjere på årsregnskabet og inddrive restancer hos bønder og andre, der måtte skyldte. Da han ikke var villig, truede hun ham med ikke at ville give ham den anbefaling, der var nødvendig for en ny ansættelse. På samme hårdhændede måde administrerede hun skattefritagelser af godsets beboere. Hun anerkendte kun folk som fattige og hermed fritaget fra skat, hvis de var optegnet i præstens mandtalslister. De undtagelser hun accepterede, var alderdom og sygdom. Af yngre folk kun kvinder med små børn. Det lykkedes hende, inden hun overdrog driften til sin søn, som sad på Vognserup med kone og børn, at vende økonomien til det positive.

I staldene stod heste på rækker, men på Frederiksborg stutieriet var udviklingen gået i stå. I Struenses regeringstid indtraf et vendepunkt. Struense ønskede at nedlægge stutieriet, idet han mente, det var for dyrt. Med den engelske dronning Caroline Mathilde og »English fashion« kom engelske heste på mode. Man nedsatte en kommission, som kom til at bestå af Schimmelmänn, Rewentlow og Plessen. De skulle komme med forslag til en reduktion af stutieriet. Blandt flere tiltag vedtog man at afholde auktioner over føl og ungheste hvert år. Første auktion blev afholdt på Christiansborg i maj 1771 med efterfølgende to auktioner henholdsvis 16/8 og 21/8 1771. Det blev et tilløbsstykke, og køberne kom fra mange lande. Ved disse auktioner blev der sikkert købt heste til Løvenborgstutieriet. I 1780 blev Løvenborg fremhævet på grund af sit store antal heste af stutieritype, som kom til at danne grundlag for fremtidige hesteracer som Knabstruphesten og Båruphesten.

SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

»Nej! Nu kan det snart være nok. Først skal vi høre på al den sladder fra hovedstaden om, hvordan den lille prins må lide, gå med bare fødder, ligge i et iskoldt værelse om natten og kun spise risvandgrød, frugt og drikke vand, bare fordi Struense har læst om en filosof, som hedder Rousseau, og dronningen, hun siger ikke noget.

Tænk engang! Da han blev 16 år og første gang skulle sidde i Statsrådet, forhindrede han arveprinsen i at ville spærre kongen inde. De var oppe at slås, siger de, og så måtte kongen skrive under på, at kronprinsen skulle være medunderskriver på alle lovene.«

»Man bliver helt tummelumsk, når man tænker på alle de gæster og al den snak, vi har haft i stuerne omkring den sag. Somme tider har de været så optaget af at diskutere, at de dårlig nok har haft tid til at holde deres spisetider, som ellers er noget fruene går op i. Hun lægger vægt på en fast rytme, det kan jeg lide.«

Kl. 9.30 te eller kaffe, læsning af en prædiken eller en andagtsbog,

kl. 14 middag,

kl.19 te. Derefter aftenbøn som vi alle skal deltage i,

kl. 22 aftensmad,

kl. 23 sengetid.

»Men se nu bare. De har været her alle sammen. Fru Inger og Lotte og Bille bor her jo, men så er der fruens mor, som har passet kronprinsen, da han var lille og så nogle fine folk fra København, som er med til at bestemme. Ja! Den ene hedder Grev Schimmelmann, og den anden er også greve. Han hedder Reventlow.

OG SÅ ER HERREN JO DØD I MELLEMTIDEN. Jeg kan snart ikke følge med. Det er ikke lige så sjovt som bare at høre det i køkkenet. Nu er det ligesom for tæt på, og så siger de, at planerne for kuppet blev planlagt her. Jeg kan ikke tro det, men hvem ved? Katrine siger, vi hellere skulle tænke på den unge dronning, som måtte forlade sin lille firårige søn, ja og datter, Louise Auguste, selvom hendes far er Struense og ikke kongen. Hun var bare 15 år, da hun kom til Danmark fra England for at blive gift, og kongen han tænkte kun på Støvlet Katrine.«

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Lensbaron Michael Herman Løvenskiold 1751-1807

Frederikke Juliane Marie Knuth 1755-1804

Besidder af baroniet Løvenborg og Holden jernværk 1789-1807.

Privatejetet fotografi. Ukendt kunstner.

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

CHRISTIAN 7. 1749 – 1808

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1766– 808.

Gift med engelske Caroline Mathilde 1751-1775. 2 børn.

FREDERIK 6. 1768–1839

Konge af Danmark 1808-1839, af Norge 1808-1814.

Gift 1790 med sin kusine Marie Sophie Frederikke. Otte børn, deraf seks døde.

Frederik var reel magthaver efter statskuppet 1784, og det er derfor ham, man giver æren for de store landboreformer 1786–1799 med Stavnsbåndets ophævelse 1788.

1772 Struensee henrettes, 1776 Indfødsretsloven indføres, Stavnsbåndet ophæves 1788, 1789 Den franske revolution, 1792 Forbud mod slaveri, 1794 Det første Christiansborg Slot brænder, 1795 Københavns brand, 1802 Guldhornene stjæles og endeligt Napoleonskrigene, statsbankerot med tabet af Norge i 1814 som prikken over i'et.

Brahetrolleborg Seminarium oprettes 1794.

Michael Løvenskiold 1751-1807

gift 1774 med Frederikke Knuth 1755-1804. 5 Børn: Carl Herman 1783-1831, Maria Frederica 1787-1788, Eggert Christoffer 1788-1861, Henrik Ludvig 1790-1791, Charlotte Vilhelmine 1791-1793.

Michael fik den bedst tænkelige uddannelse. Han blev undervist hjemme, indtil han 16 år gammel kom på Sorø Akademi, hvor han udmærkede sig ved at holde en tale på fransk for kong Christian 7. på dennes fødselsdag 1767. Han blev student samme år. 1772 cand. jur. og immatrikuleret i Göttingen med efterfølgende ophold i Schweiz og Paris. 1774 kammerherre. Samme år giftede han sig med Frederikke, og de boede på Vognserup. Ægteskabet var meget lykkeligt.

I 1781 blev han amtmand over Holbæk Amt og senere over Kalundborg. Michael var en nøgtern, alsidig og reformvenlig godsejer, som sammen med Reventlowerne og W. A. Hansen på Torbenfeld gjorde en stor og bekostelig indsats for at forbedre bøndernes vilkår.

Som amtmand var han medlem af hoverikommissionen, der skulle fastsætte omfanget af bøndernes hoveri samt løse skelsætningen mellem by og land. Det var tidskrævende arbejde og somme tider vanskeligt, hvilket følgende sag fra Odsherred viser.

I 1790 havde Chr. D. Reventlow i sin egenskab af Rentekammerets chef og leder af landbokommissionen besøgt Odsherred for at forhandle med Amtmand Løvenskiold om gennemførelsen af hoveriafløsningen. Den 11/6 1790 havde Løvenskiold været på Ellingegård, hvor han havde foreslået bøndernes fritagelse for hoveri mod en afgift pr. tønde land. Han skrev til rentekammeret, at bønderne var yderst samarbejdsvillige, og overenskomsten blev godkendt i 1790. Det havde været nogle svære forhandlinger, så Michael var glad og lettet. Nogle af bønderne fortrød imidlertid aftalen, og forhandlingerne måtte gå om.

På Løvenborgs jorde var udskiftningen allerede i gang i 1772 og tilendebragt 1804. Først Østrup by. Senere kom Sonnerup og Allerup 1784. I Allerup blev baronens 4 gårde udskiftet, men kun ved stjerneudskiftning, hvilket vil sige, at ingen gårde skulle flyttes. Mellem 1789 og 1798 blev Borup og Hanerup, Tingved, Søstrup, Nr. Jernløse, Holløse, Mårsø, Kundby, Butterup og Tuse udskiftet. 56 gårde blev bygget på de udskiftede lodder, og 163 huse blev opført. Der var foretaget rydninger, grøfter var gravet, og jorderne var forbedrede. Samtlige skove var indfredede, og der var rejst 180.000 favne stengærde. Løvenborg og Vognserup var sat i stand og to avlsgårde Severinsminde og Minneslyst opført. Michael fulgte arbejdet nøje og brugte megen tid på at køre rundt på godset. Intet undgik hans opmærksomhed, og iagttagelser og planer for fremtiden noterede han ned. Således skrev han 8. marts 1794: »Har befundet alle ting vel, gud ske lov, rugen er særlig god. Kvæget og hestene er i prægtig stand. Fårene lemmer, og køerne kælver.«

Arbejdet med bygninger og skelsætning skulle laves, men forårsarbejdet var også vigtigt, og døgnet har nu engang kun 24 timer. 8. marts sås ærter på Sonnerup mark mod Vallenderød. 16. marts pløjes ved Toftemosen i Sonnerup, en lille by på 2 gårde beliggende mellem Nyrup, Uggerløse og Nørre Vallenderød. Den nye engelske plov er i sving, og der lægges kartofler i Sonnerup. Man dyrkede byg og havre. Det blev sået i maj ved hjælp af de nye engelske harver. Jorden skulle også tromles, men da der ikke stod noget om dette i hoveriaftalen, måtte baronen betale bønderne for dette arbejde. Blandt afgrøderne var lucerne, vikker, hør, hamp og som noget nyt kløver. Af rodfrugter dyrkede man roer, kålrabi og tunips.

Med de lave engarealer mellem Løvenborg og Vognserup havde man en stor kødproduktion, men nogen større mælkeproduktion og fremstilling af smør var der ikke tale om. Man havde en besætning på 150 køer på Løvenborg, 180 på Vognserup og 60 på den nyopførte gård Minneslyst. Man har holdt får og svin, men ikke i større målestok. Michael var amtmand frem til 1804. De sidste leveår havde han svære smerter af gigt og store økonomiske sorger. Han måtte låne mange penge for at gennemføre de talrige projekter, så godset var stærkt forgældet efter hans død. Da Michael døde, udtrykte statsminister Reventlov: »At Løvenskiold alene havde haft det gode fremme til formål for sine bestræbelser hertil ofret sine kræfter og meget af sin formue« .

Michael var som sine forældre en stor hesteven, og omkring 1800 fandtes flere hingste efter Mahomet 3 født 1791 på Frederiksborg stuttoriet og fra 1799 til sin død stod hingst på Løvenborg. På samme tid var der en rød bæverhingst, som blev en af grundlæggerne af Knabstrupperen. En søn af den, en gul hingst, blev far til Flæbehingsten på Knabstrup født 1808. Flæbehingstens mor var kommet til Holbæk med de spanske soldater under Napoleonskrigen og solgt til slagtermester Flæbe i Holbæk, deraf navnet. Ved stuttoribesigtigelsen 1806 omtales hingsten Cimper født 1789. Den fik guldmedalje og fik stor indflydelse for fremtidig avl på godset. I 1806 fandtes 100 indebrændte (godkendte) hopper på godset.

Frederikke, kaldet Minni, var datter af stiftsamtmand Eggert Knuth til Knuthenborg (1722-1776) og hans anden hustru Marie Numsen (1734-1765). Mens hendes mand brugte det meste af sin tid på godsets drift og sit hverv som amtmand, passede hun den store husholdning og tog sig af børnenes opdragelse fra de var små. Hun var meget naturinteresseret og indsamlede og registrerede sommerfugle. Fra Norge tog hun et plejebarn til sig fra familiens kreds, jævnaldrende med Carl. Det var Herman Løvenskiold, søn af Kammerherre Severin Løvenskiold og Benedicte Aall. Han voksede op på Løvenborg og blev senere amtmand i Holbæk Amt. Minni var meget optaget af opdragelsen af de to drenge og lagde stor vægt på, at de fik kendskab til naturen. Drengene tumlede rundt på Vognerup, og fra de var omkring 6 år blev de ledsaget af en betroet tjener Søren Rolsted en time hver formiddag og eftermiddag. Sørens opgave var at lære børnene om naturen. I disse smukke og kærlige omgivelser med naturen tæt på livet og undervisning i bl.a. musik, tegning og ridning havde drengene en vidunderlig barndom, som de senere beskrev som den lykkeligste tid i deres liv.

I 1797 rejste Minni med familien til Norge, dels fordi hendes mand ville besigtige jernværkerne og dels for at besøge familien. Det var nok under dette besøg, at man aftalte, hvornår Hermans søster Frederikke, senere gift med Minni og Michaels yngste søn Agga, skulle på et længere ophold på Løvenborg. De mange graviditeter tog hårdt på Minni, og da hun følte, hun snart skulle forlade denne jord i en tidlig alder af 49 år, sagde hun til Agga: »Min Agga fat dig og trøst dig om du i denne nat mister mig. Du har endnu en broder, hold dig til ham, når I altid er enige, slutter et uopløseligt venskab og haver gud for øje kan I aldrig blive ulykkelige, thi en trofasthed er det største gode på jorden.«

NORSKE GREN

NORSKE GREN

Severin Løvenskiold 1743-1818

Benedikte Aall 1756-1813

Gift 1775.

9 børn: Severin 1777, død samme år, Herman 1783-1825, Margarethe Frederikke 1785-1876, Niels 1789-1833, Frederik 1790-1869, Carl 1791-1851, Ernstine 1793-1794, Augusta 1794-1825, Edel 1796-1876.

Severin var søn af Herman Leopoldus og Margrethe Deichmann. I 1758 var han fændrik i Sjællandske Gevorbne Infanteri Regiment. 1750 besøgte han Sorø Akademi og holdt festtalen 1761 på Akademiets stiftelsesdag. 1762 afsked fra hæren og hofjunker, 1770 kammerjunker og 1779 kammerherre. Han købte Fossum af en broder. Af sin svoger købte han en gård i Porsgrund, den senere efter ham opkaldte Kammerherregården, hvor han opholdt sig i vinterhalvåret og også døde. Som avlsgård brugte Severin gården Kjøl næs. En i sin tid bekendt mineralog, Hausmann, som besøgte Løvenskiold i Porsgrund, skrev: »I denne anseende familie råder Københavns fine tone i den skønneste forening med norsk ærlighed. Muser og gratier kappes om at gøre omgangen i denne familiekreds ubeskrivelig tiltrækkende«.

På den tid var det almindeligt at sende sine børn til slægtninge i en tidlig alder. Flere af deres børn blev sendt ud og skabte sig kontakter, som kom til at præge deres fremtidige skæbner.

SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

»Katrine! Katrine! Så kommer vognen fra København med herskabet. De ruller netop ind på gårdspladsen. Skynd dig.«

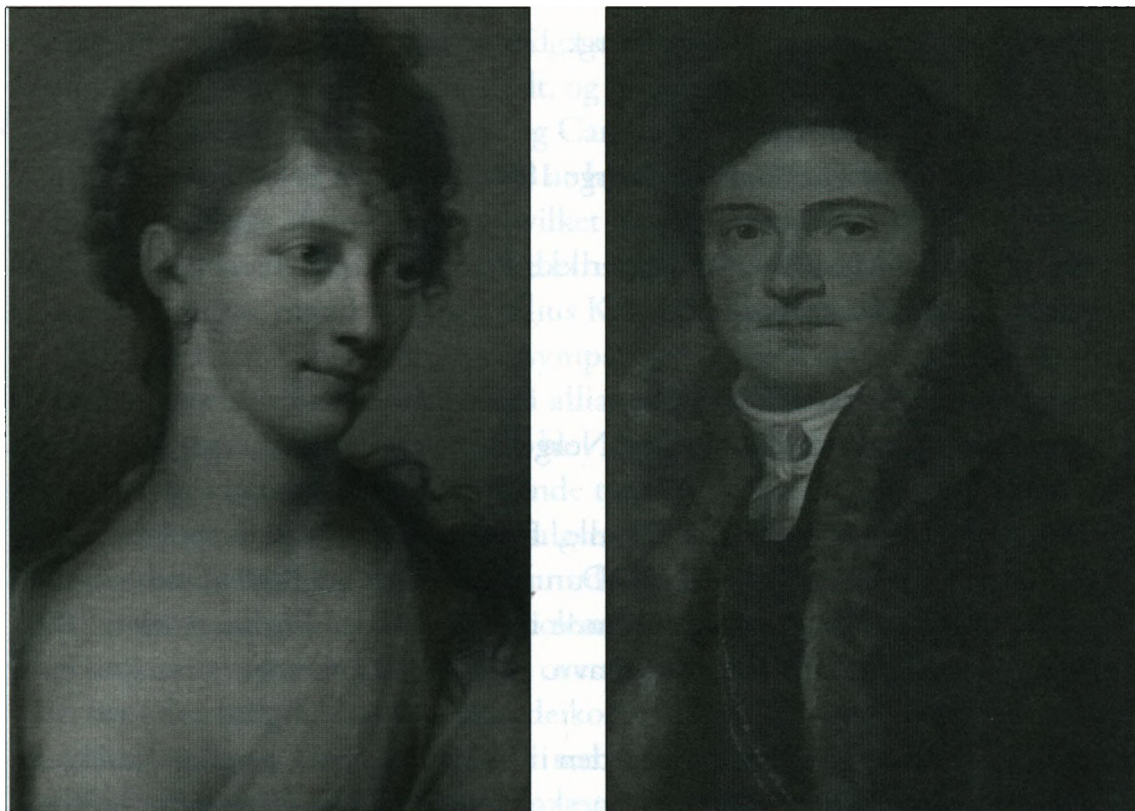
Katrine og Maren løber ud på gårdspladsen, stiller sig ved siden af hinanden og nejer dybt i det øjeblik, tjeneren lukker døren til kareten op. Katrine siger: »Velkommen hjem. Har herskabet haft en behagelig rejse? Baronessen svarer: »Det har været spændende. Vi har været sammen med greve Johan Ludwig Reventlow fra BraheTrolleborg, og nu er uddannelsen på det nye seminarium klar. Nu kan alle blive skolelærere eller degne. Man har indbudt de unge mennesker, som findes duelige på BraheTrolleborg. Vil du hjælpe med pakkerne, Katrine.«

»Ja, naturligvis og herskabet skal nu bare gå i spisestuen. Vi har dækket op, og Niels, han kan gå med dig i køkkenet Maren,« siger Katrine. Maren knikser, og Niels og hun går. I køkkenet sætter Niels og Maren sig ned, og Maren er revnefærdig af nysgerrighed. »Hvad var det, de snakkede om deroppe Niels, ved du det?« »Ja da!« svarer Niels. »Herskabet har ikke snakket om andet på hele turen. Ser du Maren, for at komme på seminariet skal man skal være 18 år gammel og rimelig klog selvfølgelig. Uddannelsen varer fire år med et halvt års prøvetid. Men der kan kun være 32 elever, og det koster 40 rigsdaler om året, så det er ikke for folk som os,« siger Niels.

»Hvordan var der i København, Niels? Fortæl noget om kongen og dronningen, vil du det Niels? Har du set dem?« spørger Maren.

»Nej! Det har jeg godt nok ikke, men jeg har da hørt et og andet. Tænk engang! Fordi dronningen er blevet syg, har kongen taget sig en offentlig maitresse, som det hedder. Hun har fået et hus og hedder nu Frederikke Dannemand.«

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Lensbaron Carl S. C. H. Løvenskiold 1783-1831

Frederikke Elisabeth Conradine Kaas 1787-1874

Besidder af baroniet Løvenborg 1807- 1831.

F.C.Grøger, privatejet.

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER.

CHRISTIAN 7. 1749-1808.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1766-1808.

FREDERIK 6. 1768-1839.

Enevoldskonge af Danmark og Norge 1808-1814.

Danmark 1808-1839.

Gift med tyske Marie Sophie Frederikke 1767-1852.

Otte børn, deraf seks døde.

Kronprins Christian 1786-1848.

Konge af Norge 1814. Underskrev Norges første frie forfatning.

1800 Stavnsbåndet bortfalder for alle, Danmark i krig på Napoleons side.

1801 Dampmaskinen kommer til Danmark, Slaget på Reden, storhandlen og landbruget gik dårlige tider i møde i begyndelsen af århundredet. 1807 Englænderne bombarderer København. 1813 Statsbankerot.

1814 Norge afstås til Sverige ved freden i Kiel. Krisen gør, at mange godsejere måtte gå fra deres godser. 1814 Almueskolen med undervisningspligt indført. 1821 Norge afskaffer al adel med forbehold for de dalevende adelsmænd og deres børn født før loven indførtes. 1849 Danmarks første grundlov.

Carl Løvenskiold 1783-1831

Besidder af baroniet Løvenborg 1783-1831.

Gift 1804 med Frederikke Kaas 1787-1874.

3 børn: Herman Frederik 1805-1877, Carl Eggert Georg 1806-1884, Frederikke Juliane Marie 1814-1853.

Carl overtog som den ældste søn Løvenborg 1807. Han fik en traditionel militær uddannelse. 1790 Kornet à la Suite ved det sjællandske rytterregiment, 1800 kammerjunker og sekundløjtnant. 1802 var han på en større udenlandsrejse, 1812 blev han udnævnt til kammerherre og hofjægermester. Han havde et følsomt sind og var i perioder trist og indadvendt. Han betroede sig til sin 5 år yngre broder, hos hvem han søgte råd og opmuntring til driften af Løvenborg. De brevvekslede ca. hver 14. dag fra 1807-1831. Carl overtog Løvenborg i en meget vanskelig periode. Danmark var i krig, kornpriserne faldt, og Norge måtte afstås til Sverige. Mange godsejere måtte gå fra deres godser, og Carl havde også tanken, men blev på det kraftigste opfordret af sin lillebror til at holde stand. Han måtte optage lån og lånte mange penge af sin svigerfar, hvilket han måtte høre for.

Carl blev gift med Frederikke Elisabeth Conradine Kaas, som var datter af landets mægtigste mand Frederik Julius Kaas, tidligere statsminister og justitsminister, og Kirsten Nielsson. En usympatisk familie hvem det skulle vise sig at være en stor misforståelse at indgå alliance med. Frederikkes far var en lille hård mand med ræveøjne. Når han blev vred, slog hans stemme ned som en klo i en dybt krænkende og nedladende tone. Alt dette med et smil på læben. Men smilet var en trussel, som efterfulgtes af en modbydelig gnæggende latter. Desuden havde han den vane, at han midt i ordstrømmen tog en lille gulddåse op af lommen, en gulddåse med Napoleons kontrafej og personlig gave fra den store imperator, som for at bevise sin overmagt. Frederikke arvede denne gulddåse, hvor den indgik i Løvenborgs fideikommis. Frederikkes mor var opfarende og selvretfærdig og svær at komme i nærheden af uden at blive overfuset, og Carls bror Agga beskriver Frederikkes søstre som slanger. Carl trivedes ikke i sit ægteskab og forelskede sig i Otto Reedtz-Thotts kone Sophie. Forholdet blev gengældt, men hun opgav ham for en anden i marts 1813. Carl var dybt ulykkelig, og han var længe om at komme over det. Ægteskabet med Frederikke endte med separation i 1831, samme år som Carl døde. Frederikke havde to lidenskaber, Mozarts musik og katte. Kattene var bestemt ikke velkomne på Løvenborg.

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Baron Eggert (Agga) C. F. Løvenskiold 1788-1861.

Margarethe Frederikke S. Løvenskiold 1785-1876.

Gift 1812. 5 børn: søn 1814, død samme år,
Herman Severin 1815-1870, Ove Rammel 1816 -1819,
Frederikke Juliane Marie 1817-1835,
Marie Vilhelmine 1821-1862.

Carls broder Eggert (Agga) blev uddannet i militæret og lærte forstvæsen hos statsminister C. Reventlow på Lolland. Han var et meget kreativt menneske. Han både spillede, komponerede musik og malede. Han arvede som nittenårig Holden jernværk ved Ulefoss i Telemarken ved sin fars død og boede der mere eller mindre fast i 17 år. Han boede der først alene og siden med sin familie.

Agga holdt meget af Norge og trivedes med sine medmennesker, var betaget af den storslåede natur og de uindskrænkede muligheder for den gode jagt. Han skød al slags vildt og en enkelt gang en bjørn. Da han fik tilbudt ansættelse ved jagtvæsenet, sagde han med glæde ja. Sammen med værket havde han overtaget en betydelig gæld, og med krig og andre vanskeligheder blev de økonomiske byrder uoverkommelige. Han måtte ved flere lejligheder låne penge. Carls svigerfar Frederik Julius Kaas og Ernst Schimmelmänn var nogle af långiverne. Schimmelmänn var tålmodig med at kræve sine lån tilbage, men Kaas var uden nåde, og det var især pinligt, fordi han var Carls svigerfar. Agga savnede Danmark og forsøgte ved flere lejligheder at sælge for at købe en ejendom nær sit elskede Løvenborg. Det blev dog aldrig til noget, og i 1832 måtte han opsigte 33 personer plus familie. Amtmanden mente, man burde afholde forhør om situationen, og resultatet blev, at Agga og hans familie rejste tilbage til Danmark. Agga fik ansættelse som overførster ved København, Jægerspris og Odsherreds skovdistrikter samt skovene på Bornholm.

Han oprettede fasaneriet i Kongelunden på Amager, hvor der den dag i dag står et mindesmærke. Da Agga og hans familie kom til Danmark fik de tjenestebolig i Kulhus ved Furesøen, Kgs. Lyngby, og i husstanden var der foruden dem selv og

deres tre børn en søn af Frederikkens storebror samt en ugift slægtning. 9 personer havde de til deres opvartning, så det var en stor husstand.

Margrethe Frederikke Sophie Løvenskiold, datter af Severin Løvenskiold og Benedikte Aall fra den norske gren af familien kendte Agga i forvejen efter et besøg på Løvenborg. Hun og Agga fandt dog først sammen, da Agga flyttede til Norge. De blev gift og havde et lykkeligt ægteskab, var begge meget kreative og musikbegavede, og de komponerede begge musik. Agga skrev stykker til valhorn, og Frederikke skrev senere, da hun fik tid for huslige sysler, et værk til prinsesse Dagmar, da denne forlod Danmark 1866. Ved Aggas død 1861 flyttede hun til Bredegade på Frederiksberg, hvor hendes søn, komponisten Herman Severin, også boede. Hun holdt tæt kontakt til nevøen Herman Frederik på Løvenborg og var ven med H.C. Lundby, som spillede hendes kompositioner, når hun var i Tivoli.

Agga skrev omkring 1810 til sin bror Carl: »Jeg har fundet den ideal, jeg har gjort mig over et fuldkomment fruentimmer. Hendes følelser og tankemåde harmonerer fuldstændig med min. Hun er blid, streng mod sig selv, overbærende mod andre. At opfylde hvad hun anser for ret og pligt, er hendes attrå. Hun kan gøre mig fuldstændig lykkelig.«

Sønnen baron Herman Severin blev født i 1815, mens familien endnu boede i Norge. Han var meget musikalsk og komponerede allerede 1835 som tyveårig musikken til Bournonvilles ballet Sylfiden, som første gang blev opført på Det Kgl. Teater i 1836. 1838 var han på studietur i Østrig, Tyskland og Rusland betalt af Kgl. Legat.

1839 syngespil Hulen i Kullafjel, 1841 Kgl. Kammermusik, 1847 ballet Den nye Penelope, 1851 hoforganist ved Christiansborg Slotskirke, 1854 opera Turandot, koncertouverture Fra skoven ved Furesøen.

Gift 1853 med Anna Elisabeth (Rine) Fabritius 1820-1864.

I mange år boede han med sin hustru i Bredegade 18 på Frederiksberg, og han blev begravet på Frederiksberg Kirkegård.

H. C. Andersen skrev et digt til Herman i anledning af opførelsen af Sylfiden.
Herman Løvenskiold

*Du gav sylfiden smukke tonevinger
Og Saras sorg du lagde ynde i
Kun modigt fremad - hydra du betvinger
Ved det hun just forfølge vil - geni.*

Da Carl overtog Løvenborg 1807 var staldene fyldt med prægtige heste. Både Carl og hans 5 år yngre bror Agga var hesteinteresserede, og deres brevskrivning gennem årene vidner om den ildhu, de lagde for dagen for at videreføre opdrættet. Der var flere hingste af høj kvalitet, som fik betydning for avlen fremover. En af stjernerne var Mahomet 3 født 1791 på Frederiksborgstutteriet og landstodhingst på Løvenborg til sin død 1812. Af andre kan nævnes Cimper født 1789 og endnu stodhingst 1818, 29 år gammel. Desuden bestod stalden af de 100 hopper, som var godkendt 1806, så opgaven var stor. Hoppematerialet blev gennemgået, det bedste taget ud og resten solgt. Der var mange købere til hestene fra Løvenborg, og kvaliteten var god. Men bestanden skulle også videreføres, og i 1808 skrev Agga fra sit logi i København, at han havde aftalt med kammerherre Roepsdorff fra Frederiksborg stutterierne, at Carl kunne sende et antal hopper til stutteriet og få bedækket dem med en hvidfødt hingst, hvis han ønskede det. Hvorvidt stutterivirksomheden var en stor indtægtskilde for godset, ved jeg ikke, men der handlede med både føl, ungheste, heste til spand og ridning. Pasningen af hestene optog brødrene meget, hvilket to breve fra Agga til Carl giver et klart indtryk af.

København 9/8 1808: »Din hest er ganske roligt blevet beslagen. Såsnart hesten kommer hjem, bør skoene trækkes af, og den skal sættes på græs. Du behøver ikke genere dig for at ride den, da den på de bløde veje endogså ville gå bedre uden sko.«

København 21/8 1808: »I hast tilskriver jeg dig disse linier for at give dig følgende instrukser i henseende til Atalante, som sendes dig herved. Hun må ej stå ude om natten, da hun derved, på denne årstid, er udsat for adskillige sygdomme, og bedst var det, om hun kunne slippes løs i et hus, på tørt foder, og skoene fratages, thi på denne tid af året anses græsning for mere skadelig end gavnlig.«

Carl foretog en rejse til Norge 1811. Der var krig, og man rejste sikrest på land. I rejseselskabet var hans kone Frederikke, som ville besøge en søster på vejen, og hans yngre bror Agga, som havde arvet jernværket ved Ulefos. Carl var i Norge 2 måneder. Den første uge i Kristiania, derefter 7 uger på Porsgrund hos Benedikta Aall og Severin Løvenskiold.

Den 1. juli 1811 fulgte han den gamle postvej fra København til Helsingør med færge til Helsingborg og derefter gennem Skåne, Halland og Båhuslen ind i Norge ved Svinesund. Carl rejste i en forstærket vogn for at kunne klare turen. Turen varede 8-9 dage, og man måtte skifte heste med jævne mellemrum. Han var god til at beskrive naturen, og særlig den omkring Svinesund gjorde indtryk på ham. Således skriver han: »Egnen ved Hodal og videre til Svinesund er malerisk skøn og romantisk. Dybe dale beskyggede med løvtræer og gennemskårne med rislende bække, høje bjerge og mørke nåleskove, stejle fjeldvægge og nedstyrtede granitblokke«. Her 200 år efter denne rejse må man undres over, hvordan det kunne lade sig gøre at passere Svinesund uden den nu anlagte bro. Efter et kraftigt uvejr måtte selskabet have hjælp til at trække vognen op af de stejle skrænter. Ugen i Kristiania gik stort set med selskaber. På den tid Carl besøgte Norge, var Porsgrund et vigtigt landsted. I dette område boede nogen af Norges mægtigste handelsmænd og industriherrer som Løvenskiold, Cappelen og Aall. Men det var vanskelige tider. Norske havne var blokerede af englænderne, og folk sultede.

Det var ved sammenkomsterne, at Carl lærte de norske familiemedlemmer og deres kreds at kende i Porsgrund. Der var 12 familier, som på skift hver anden søndag året rundt samlede op til 80 gæster i festligt lag. Det var skik, at herrerne før middagen drak brændevin eller en appetitif.

Damerne sad i et andet værelse som trukne på en tråd langs væggen. Værtinden gik i forvejen, og når værten havde ført sin dame til bords, satte han sig hos sin kone. Der blev skålet tit ved bordet, og efter middagen gik herrerne ind i eget rum for at ryge.

Senere blev der spillet kort og serveret smørrebrød. Carl var ikke særlig begejstret for disse fester, ikke mindst fordi almindelige mennesker sultede, og han gik ofte tidligt i seng. Han foretrak ture i omegnen til hest. Han var som godsejer interesseret i driften af jorderne og af hesteholdet.

Under opholdet i Telemarken besøgte han Holden Værk ved Ulefos, hammerværket i Hørte, Severin og han besøgte sølvminerne ved Kongsberg. Det var på disse ture, han fik stor respekt for den lille norske hest, og han giver

denne beskrivelse i sin rejsedagbog. »Hvad der i særdeleshed tiltrak min opmærksomhed var den norske hests utrolige sikkerhed. En gang så sikker eller stø, som nordmændene siger, har jeg aldrig før haft idé om. På de smalleste stier ved kanten af afgrunden, hvor et eneste fejltrin vil koste hest og rytter livet, kan man roligt give sig en god Norsk hest i vold, lægge tøjlen på halsen og sove, hvis man har lyst. Hvor vejen går over de nøgne fjelde, går hesten så forsigtigt, som kunne det være et menneske. Den føler sig frem med forbenene og træder ej før, den har fodfæste. Den skræver over tømmerstokke, der ligger i vejen ja endog over omfaldne træer, som hviler på grene og undertiden når den til bugen. Kommer den til en revne eller bæk, springer den ikke men kryber over den og kravler igennem stenbunker som en kat. De norske heste er små men tætte og kraftfulde. De syntes ganske at være skabt til deres fædrelands couperte terræn.«

NORSKE GREN

Severin Løvenskiold 1777-1856

Komtesse Hedvig Sophie Knuth 1784-1819

Gift 1802

7 børn: Severin Henrik Ernst 1803-1867, Adam Christoffer 1804-1886, dødfødt datter, Otto Joachim 1811- 1882, Leopold 1813-1848, Sophie Magdalene 1815-1824, Herman Severin 1819-1873.

Severin blev sendt i pleje som niårig i Holsten 1786 og blev der, til han var 17 år. Han gik først på det ansete opdragelsesinstitut i Wandsbeck ved Hamburg og derefter på gymnasiet i Eutin. Fra 1793 studerede han i Sachsen og Schlesien. I 1794 rejste han til København, hvor han tog juridisk embedseksamen med højeste karakter. Allerede i 1802 kaldte hans far ham hjem for at overtage bestyrelsen af Fossum gods, og mellem 1811- 1818 opførte han en hovedbygning i fransk empirestil på 60 værelser. Omtrent samtidig blev han udnævnt til amtmand i Bratsberg. Dette hverv frasagde han sig i 1813, da han ikke længere kunne stå i den danske konges tjeneste grundet fædrelandets tarv. 1814 rejste han til Eidsvold som repræsentant i Rigsforsamlingen, og i november samme år kom han i Statsrådet i Stockholm. I den tid arbejdede han både i Stockholm, København og Kristiania med pengeopgøret mellem Norge og Danmark i anledningen af adskillelsen. Han tog sin afsked 1817 og flyttede hjem til Fossum. Kongen opfordrede ham dog til at blive i embedet, og han blev udnævnt til statholder 1841. På grund af alderdom søgte han sin afsked i august 1855, men vedblev i tjenesten til vicekongen kronprins Karls ankomst i 1856. Han døde 80 år gammel og havde fået alle de æresbevisninger, man kan.

Sophie døde kun lidt over 34 år gammel, 11 dage efter, hun havde født sin yngste søn. I haven på Fossum rejstes en mindesten.

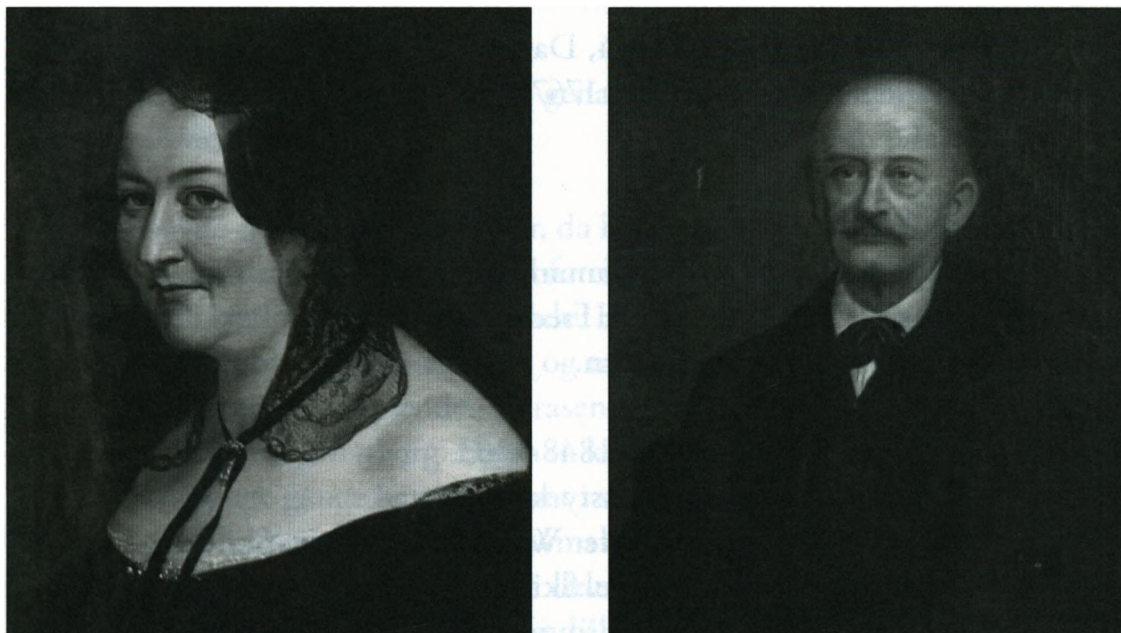
SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

Katrine og Maren sad i køkkenet og småsnakkede, mens de drak formiddagskaffe. Niels kommer ind i køkkenet: »Vil du ha' en kop kaffe med Niels?« spør' Katrine. » Nej tak, jeg er blevet kaldt op til herskabet, og jeg gad nok vide, hvad de vil. Nu har jeg været her i 40 år, først som tjener og siden som skovfoged, og jeg har da passet mit arbejde.« Niels går.

Endnu en kat var fundet død, og baronessen var utrøstelig. Baronen var tavs, som han plejede, og da baronessen sagde, at hendes søstre ville komme på besøg, lå det ligesom i luften, at man skulle pakke for baronen. Han ville nok flytte ud til Minneslyst som så mange gange før. Maren siger: »Sikke dog en redelighed. Kunne de dog ikke holde fred. Men nu kommer baronens bror snart fra Norge med sin familie og vil bo på Vognserup vinteren over. Så bliver baronen nok i bedre humør, for så ville der blive holdt mange koncerter, og så kommer komponisten Kuhlau nok på besøg. Det bliver festligt. Ikke fordi jeg har forstand på det, men alligevel! Man siger, han har komponeret musikken til Elverhøj her.« Katrine svarer: »Et er sladder, et andet er virkelighed. Vi har mistet Norge. Kronprins Christian var jo lige taget derop for at blive konge. Det var ærgerligt. Han er sådan en flot fyr, men han er også følsom, siger man. Han måtte flygte over hals og hoved i skib til Århus og var tæt på et nervesammenbrud. På grund af balladen i Norge har Kongen fået bryderier med stormagterne, og han er godt sur på Christian. Men nu er han blevet guvernør over Fyn og er blevet gift med Struensens barnebarn Caroline Amalie, så nu falder han nok til ro og bliver glad igen.«

I det samme kommer Niels ind af døren. Han har rødplettede kinder og våde øjne af glæde, og i hænderne bærer han på en sølvpokal, som han har fået overrakt af baronen for 40 års tjeneste.

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Lensbaron Herman Frederik Løvenskiold 1805-1877

Ukendt dansk maler, privatejet.

Anne E. T. Lûdinghausen gen. Wolf 1815-1866.

E.J.Baumann, privatejet.

Besidder af Baroniet Løvenborg 1831-1877, Gislingegård 1843-

1873, Holbæk Ladegård 1866, Tuse Kirke 1867.

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

FREDERIK 6.

Enevoldskonge af Norge 1808-1814, Danmark 1808 – 1839.

Gift med Marie Sophie Frederikke 1767-1852.

8 børn. Deraf 6 døde.

CHRISTIAN 8.

Enevoldskonge af Norge 1814, Danmark 1839–1848.

Gift 1. Charlotte Frederikke. Børn: Frederik 7.

Gift 2. Caroline Amalie. Ingen børn.

FREDERIK 7. 1808– 863, konge 1848-1863.

Valgsprog: »Folkets kærlighed min styrke.«

Gift 1. Frederik 6.s næst yngste datter Wilhelmina Maria. Skilt.

Gift 2. Caroline Charlotte Mariane. Skilt.

Gift 3. Til venstre hånd Louise Rasmussen, adlet lensgrevinde Danner. Ingen børn. Ny Arvefølge Lov 1853 som valgte de mandlige medlemmer af Det Glücksborgske hus.

CHRISTIAN 9. 1818-1906 Konge af Danmark 1863–1906.

1849 Danmarks første Grundlov. 200 års enevælde slut. Men store grupper havde ikke valget, fruentimmere, folkehold, forbrydere og fattige. Adam Oehenslager skrev: Der er et yndigt land. H.C. Andersen udgav sine eventyr 1837- 1861. 1836 Sylfiden opføres 1. gang på Det Kgl. Teater. 1873 påbegyndes udtørringen af Lammefjorden med bygning af dæmningen, arbejdet sluttede 1939. Malerne J. Ths. Lundby og P. C. Skovgård malede i enen omkring Løvenborg.

Herman Løvenskiold

Gift 1833 med Anne (Annette) Lûdinghausen

4 børn: Herman Rammel 1836-1917, Oscar Herman 1837-1913, Anna Marianne 1839-1921, Terese Francisca 1841-1915

Herman voksede op på Løvenborg. Han blev student 1824, cand. jur. 1830, hofjægermester 1835, kammerherre 1845 og Ridder af Dannebrog 1861. Han var en yderst dannet, elskværdig og belæst mand. Han var blevet strengt opdraget og havde arvet sin fars tungsind. Herman blev gift med friherreinde Annette i Dresden. Hun kom fra Roth Poniemon i Kurland (Letland). Annette var datter af

Johan Wilhelm von Lúdinghausen genannt Wolff zu Poniemon og Julianna Elisabeth Emerantzia von Hoven.

Herman havde ejet Løvenborg i to år, da han giftede sig med den mørke skønhed Annette på atten år. Han var dybt forelsket og skrev op til brylluppet mange følelsesladede kærlighedsbreve til hende. Han havde forlovet sig uden sin mors vidende, og han bad sin onkel Agga og tante Frederikke overbringe nyheden, hvilket gjorde moderen rasende. Så rasende, at hun overfusede ham, så snart han kom tilbage til Løvenborg. Herman kunne ikke tage den kulde fra sin mor, som han så mange gange havde oplevet i sin barndom i forholdet mellem hans far og mor, og han rejste til København allerede dagen efter sin hjemkomst fra Dresden. Glæden over sin forlovelse delte han med sin onkel Agga og tante Frederikke, og hun forærede ham et lille portræt af Annette omkranset af efeublade. Han havde det stående på sit skrivebord, og i et af sine talrige breve til Annette skrev han, at han tit var trist, og at det eneste der hjalp ham var at kigge på det lille portræt. Ægteskabet var meget lykkeligt. De var musik- og kunstinteresserede. Herman komponerede musik, og flere af hans kompositioner blev udgivet af Lumbye under navnet Fridolin Carlsen. De rejste tit til København og var i Det Kgl. Teater til premieren på Sylfiden.

Løvenborg omfattede de med stor kærlighed og stod for opførelsen af tilbygningen i den søndre fløj med tårn og kanap. De levede det stille liv som godsejere med deres fire børn afbrudt af rejser til København og Dresden. Datteren Anna Marianne er født i Dresden. De opretholdt tæt kontakt til onkel Agga og tante Frederikke, som var dem en stor støtte.

Ikke meget var forandret på landet siden udskiftningen i 1790erne. Omkring 1830 rejste præster og landøkonomer udsendt af Landhusholdningsselskabet omkring i Danmark for at lave en systematisk beskrivelse af effekten af Landboreformerne 1786-1799, og de var ikke imponerede. På jorderne omkring godserne lå de udskiftede gårde spredt ud over landskabet, mange var nyopførte, men de var bygget på samme måde som i tidligere tider med lerklinede vægge og vinduer, som ikke kunne lukkes op, og jorderne var dårligt udnyttet. Kun på herregårdenes jorde fandtes mønsterbrug, selvom mange godsejere gjorde, hvad de kunne for at hjælpe bønderne. Godsejerstanden havde ellers haft tiden imod sig, og landboreformerne havde svækket dens sociale status. Godsejerne var så hårdt ramt, at staten måtte overtage 30 godser i Jylland og 20 godser på øerne, fordi ejerne ikke kunne betale skatter og renter. Fra 1830 gik det fremad, da kornpriserne steg.

Kærlighed til heste havde Herman fået ind med modermælken, og da han overtog Løvenborg i 1831, var stalden fuld af dejlige heste. Omtale af stutteriet fra den tid findes ikke, men efter 1851 kom der en opblomstring, idet Herman gennem købmand Kornerup fra Roskilde fik kontakt med Frederiksborg-stutteriet og købte Bæver 1 født 1843. Bæver 1 blev far til Bæver 2 og Ypsilanti begge født 1852. Gennem disse sønner fik Bæver 1 27 anerkendte decendenter, der fortrinsvis har virket i Holbæk Amt. Ypsilanti blev på stutteriet til 1871, hvorefter den kom til gårdejer Larsen i Vig. Grunden til at Ypsilanti fik stor betydning var, at den blev far til hoppen Rosabella født 1856 på Løvenborg og senere solgt til Frederiksborg-stutteriet.

En rød hingst blev udstillet ved landmandsforsamlingen i København 1852 og fik 1. præmie. Faderen var Bæver 3, som var stodhingst på Frederiksborg-stutteriet og udstationeret på Løvenborg. Hingsten blev solgt på samme landmandsforsamling til Wedellsborg på Fyn, hvor den blev stamfar til Bæverslægten derovre. I 1854 fik den kongepremie i Flensborg.

Stutterieventyret stoppede ved Herman Løvenskiolds død med en auktion annonceret i dagspressen og afholdt på Løvenborg over det tilbageværende materiale.

AUKTION

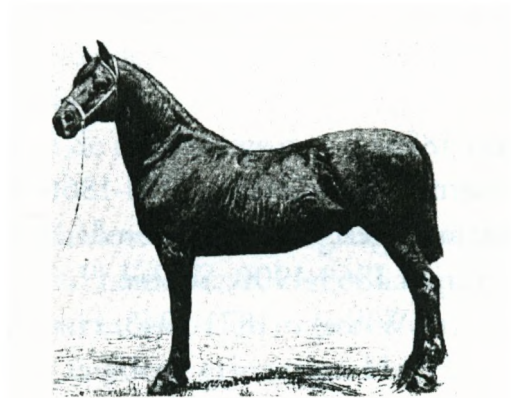
LØVENBORG 15/1 1878 KL. 12

OVER HESTE, VOGNE M.M.

2 landauer, 1 kalechevogn, 1 charlabane, 2 fjedrevogne.

4 køreheste 7-9 år, 1 hingst 10 år, 1 hoppe 4 år, 1 ældre hoppe, 5 plage og 1 føl.

2 materialehæfter. Alle af Løvenborgracen.

NORSKE GREN

Herman Løvenskiold 1819-1873 Anne Sophie Hedvig Løvenskiold 1839-1903

Gift 1856

7 børn: Adam Severin 1858-1866, Herman Leopold 1859-1922,

Adam Eggert Christoffer Frederik 1861-1915,

Siegfried 1863-1900, Sophie Hedvig Catharina 1865-1895,

Severin Wilhelm 1871-1945, Herman 1873-1935

I 1854 solgte den gamle statholder, Severin Løvenskiold, Fossum til sønnerne Otto og Herman, som derefter ejede godset i fællesskab til 1868, hvor Herman overtog det hele.

Herman var kammerherre lige som sin far. Han blev gift med en dansk slægtning Hedvig. Herman døde 54 år gammel vistnok som følge af et fald, der voldte kraftige rygsmærter. Den unge enke overtog godsets ledelse til 1885, hvor hun overlod det til sin søn Leopold og flyttede tilbage til København, hvor hun kom fra. Hendes kiste blev ført op til Norge og indsat i ligkapellet på Fossum.

Fossum værk blev nedlagt i Herman Løvenskiolds tid i 1867 på grund af stigende priser på arbejdskraft, træ og kul, og ikke længere kunne give overskud. Værket havde da været i drift i over 300 år.

SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

I køkkenet er der travlt. Maren og Katrine skal bespise en hel flok arbejdere. For tiden er der:

1 forvalter, 1 underforvalter, 1 fodermester, 5 røgtere, 1 kalvepasser, 1 staldkarl, 1 kusk, 1 elev, 2 karle, 1 husjomfru, 7 piger, 15 daglejere, 1 gartner, 1 hjulmand, 1 smed, 1 engmester og om sommeren 15 polakker.

De må stå op i bryggerset, mens de spiser, så de runder lige den sidste sladder fra København.

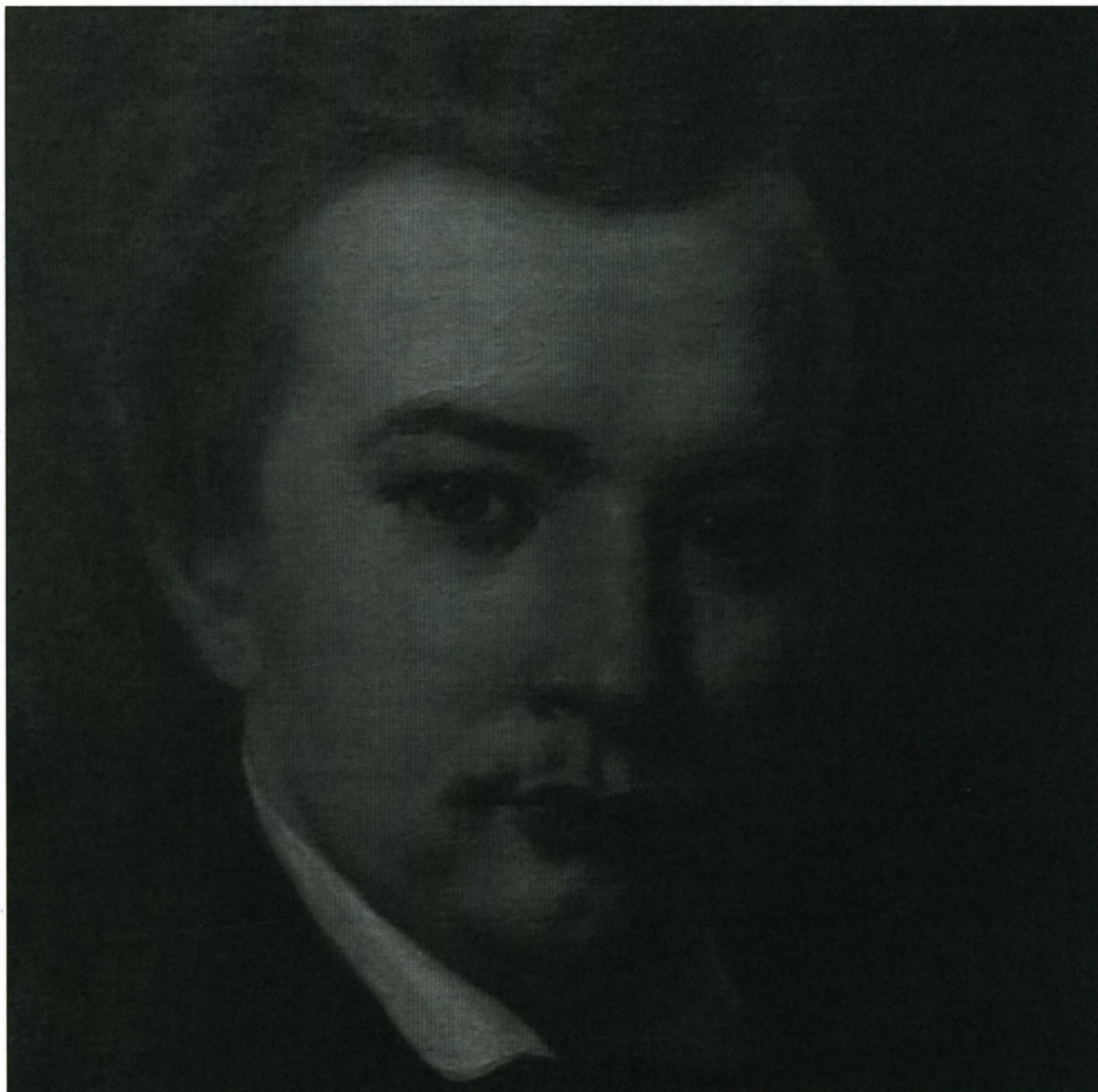
»Har du hørt Katrine, at kong Frederik 6. er blevet gammel og sær. Når han ikke går eller sejler rundt med sin kone i Frederiksberg have, kigger han på militærparader, og han finder det yderst morsomt at modtage nøglerne til byens porte hver aften. Sikke en redelighed! Ja! Det er yderst grinagtigt. Ha! Ha!«

Katrine fortsætter: »Jeg finder det mindre sjovt, at amtsbeskrivelserne har vist, at i Holbæk Amt er kun $\frac{3}{4}$ af gårdene i hvert sogn flyttet ud, og hvad værre er, de nye gårde ligner til forveksling de gamle, indendørs med vægge og gulve af ler og med vinduer, som ikke kan lukkes op. Ja! Vi bor sandelig i en fattig del af landet. Undervisning af børnene er det også så som så med. I Uggerløse har en bonde købt den lille Valde fri for skolegang mod at give læreren en gås ved juletid. Ja! Sørgeligt er det. Nu har vi snart ikke mere arbejde til polakkerne, men de kan vel finde noget på Lammefjorden, nu de har bygget dæmningen, og vandet skal væk, og jorden dyrkes. Jeg ved ikke, hvad jeg skal mene om det alt sammen.«

»Op med humøret Katrine, vi har fået en ny nationalsang, nu skal du høre første vers, jeg kan ikke huske de andre,« siger Maren.

*Der er et yndigt land, det står med brede bøge,
nær salten Østerstrand,
nær salten Østerstrand.
Det bugter sig i bakkedal, det hedder Gamle Danmark
og det er Frejas sal, ja det er Frejas sal.*

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Lensbaron Carl Herman Fr. V. *Rammel* Løvenskiold 1836-1917

Besidder af baroniet Løvenborg 1877, umyndiggjort.

Ukendt maler, privatejet.

KONGER OG SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

CHRISTIAN 9. 1818-1906. Konge af Danmark 1863-1906.

Gift 1842 med Louise 1817-1898.

Datter af Landgreve Wilhelm af Hessen-Kassel og Charlotte af Danmark, Christian 8.s søster.

Børn: 6

Louise voksede op i København og var dansk både af sind og sprog.

Christian 9. og dronning Louise blev Europas svigerforældre.

Ved Norges selvstændighed i 1905 valgte nordmændene prins Carl, Christian 9.s barnebarn til norsk konge som Haakon d. 7. Haakon var gift med engelske Maud, og de havde en lille søn Olav. Maud var datter af danskfødte dronning Alexandra og kong Edward af Storbritannien.

Carl Rammel Løvenskiold 1836-1917

Besidder af baroniet Løvenborg 1877, under administration 1878.

Gift 1875 med Karen Sophie Christensen 1831-1908

Børn: Ingen

Rammel var en farverig, afholdt og velset person, men forstod ikke at løfte arven. Efter excentriske tilbøjeligheder blev han umyndiggjort i 1866. Han fik studentereksamen, men han blev taget fra studering og tvunget til lediggang på Løvenborg. Rammel overtog dog godset ved faderens død 1877, men blev året efter sat under administration. I mange år sendte han forgæves både trykte og skrevne protester mod sin umyndiggørelse. Han havde en mental brist, men var lidt af en opfinder. Rammel flyttede fra Løvenborg og bosatte sig i første omgang i Vejle og senere i Hedehusene, hvor han ernærede sig som blikkenslager, og godset blev taget under fallitbehandling. Ved samme lejlighed hører vi igen om Napoleons snustobaksdåse, som Rammels farmor Frederikke Kaas havde arvet efter sin far, idet Rammel havde foræret den til en veninde, som havde solgt den til Grev Friis. Da den var en del af godsets fideikommis, lykkedes det administrationskommissionen at vindicere den (dvs. kræve den tilbage til baroniet).

Baroniet omfattede dengang godserne Løvenborg og Vognserup samt gårdene Severinsminde og Minneslyst med jordtilliggende af 1839,5 tdr. land foruden 937 tdr. skov. Hertil bankaktier og en fideikommisskapital på 1.030.495 kr. Administration blev overtaget af en kommission bestående af:

Geheimeråd Fønnesbech, Grev Lerche til Lensgrevskabet Lerchenborg og Amtmand Kammerherre Benzon.

Det var en tid med store politiske gnidninger og forandringer. I 1870-1913 fik andelsbevægelsen sit gennembrud, og husmandsforeningerne opkøbte gårde og godser til udstykning til husmandsbrug. Alt sammen støttet af regeringen. Socialdemokraterne mente, at husmandsbrugene skulle kunne forsørge en familie, hvorimod de konservative mente, at det skulle være nødvendigt at dagleje for at give godserne arbejdskraft.

Siden 1738 var Løvenborg gået i arv fra far til søn i lige linie, og da Rammel ikke formåede at løfte arven, var det nødvendigt at andre familiemedlemmer trådte til. Valget faldt på Rammels nevø baron Carl Herman Leopoldus, søn af baron Oscar V. Leopoldus Løvenskiold.

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Baron Oscar V. H. Leopoldus Løvenskiold 1837-1913.

Foto: Det Kgl. Bibliotek, kort-og billedsamling.
baronesse Julie W. A. H. A. E. Hochschild 1843-1906

Gift 1862

7 børn, Carl Herman 1863, død samme dag, Carl Oscar Herman Leopoldus 1864-1938, Elisabeth Emilie Frederikke Julie 1865-1938, Annette 1866-1926, stift dame til Vallø, dreng 1868 død. Pige 1872 død, Anna Therese Thecla Louise 1875-1887.

Oscar voksede op på Løvenborg, uddannede sig i hæren og sekundløjtnant i infanteriets krigsreserve 1862-1864. Hofjægermester 1888.

Julie var katolik og havde sit virke sammen med grevinde Caroline Holstein-Ledreborg, idet de støttede Skt. Joseph søstrene i den første tid, efter de var kommet til Danmark i 1856. Søstrene flyttede ind i nogle fugtige kældre på Skt. Annæ plads, og udover lidt syning havde de ikke mulighed for at tjene til livets ophold.

Løvenskiolderne på Løvenborg

Baron Oscar og Baronesse Julies børn. Bagerste række nr. 3 fra venstre Baron Carl. Første række nr. 4 fra venstre Baronesse Annette. Nr. 1 fra højre Baronesse Elisabeth. Gift 1911 med ritmester Brun.

NORSKE GREN

Herman Leopold Løvenskiold 1859-1922

Hannah Paar 1860-1930

Gift 1883

4 børn, Katarina Hanna Hedvig 1887

Herman Leopoldus 1890

Sofie Eugenie 1894

Hedevig Hanna Franciska 1898

Herman var kammerherre fra 1898-1905, da kammerherrestillingen ophævedes i Norge. Han overtog Fossum godskompleks i 1885, mens de endnu levende brødre alle flyttede til Danmark. I mange år deltog han i det kommunale liv, men han trak sig tilbage, da hans store besiddelser optog ham meget. Han bekostede store summer på vejbyggeri fra Gjerpen til Valebø i Hollen og op igennem Luksefeld. Ved sit sølvbryllup skænkede han et nyt orgel til Gjerpen kirke og bekostede ligeledes restaurering af kirken.

SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

Maren tuder og siger: »Hvor er det dog trist! Først dør fru, og nu er herren også død, og Rammel får nok ikke lov til at blive boende. Han er jo ellers så flink, men lidt mærkelig er han jo engang imellem.« Katrine trøster: »Men vi er jo gået fallit Maren, så nu er det de fine herrer fra København, der bestemmer, hvordan godset skal drives, og selvom ingen af familiemedlemmerne skal bo her, har vi jo forvalteren, så vi får nok at bestille, skal du se. Tør nu øjnene Maren, så skal du høre. Kan du huske Johanne fra Ondløse, som var pige her i sommeren 1884? Hun har fået en søn, og de siger, en baron fra Løvenborg er far til drengen.« »Hvad siger du Katrine, nu har jeg aldrig hørt mage,« råber Maren. Katrine fortsætter: »Jo, det skulle være ganske vist, og hendes familie har forsøgt at få barnet godkendt, men det afviste kommissionen. Jeg gad vide, om det var Johanne, der fik Napoleons snustobaksdåse af Rammel? Nå, nok om det, nu er den i hvert fald kommet tilbage. Jeg tror nu også, herrerne får nok at se til. Vi har kvægpest og mund- og klovsyge, dårlig høst, og nu kommer kødet helt fra Australien. Mange godser er blevet opkøbt af husmandsforeningen og skåret i småbidder. De afskaffer nok snart kongehuset, og det er da så romantisk med dem, selvom de er tyskere. Kan det blive værre, spør' jeg bare?«

» Kongehuset afskaffer de i hvert fald ikke. I Norge har de lige fået den danske prins Carl som ny konge. Han hedder Haakon nu og er gift med den engelske prinsesse Maud, og de har en lille søn som hedder Olav. Ved du, at Maud er datter af kong Edward og den danske Alexandra?« siger Maren.

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Lensbaron Carl Herman Leopoldus

Løvenskiold 1864-1938.

Besidder og ejer af baroniet Løvenborg

1917-1938.

Foto: Det Kgl. Bibliotek, kort- og billedsamling.

KONGER OG TIDENS SKELSÆTTENDE BEGIVENHEDER

FREDERIK 8. 1843-1912, konge af Danmark 1906- 1912.

Gift med Lovisa 1851-1926. 8 børn.

Lovisa optaget af velgørenhed for Indre Mission.

Frederik var stærkt påvirket af de liberalistiske strømninger.

CHRISTIAN 10. 1870-1947, konge af Danmark 1912-1947.

Gift med Alexandrine 1879-1952. 2 børn.

Hoffet lidt ufestligt. Kongen brysk og dronningen sky.

1915 Valgret til kvinder, 1919 lensaflysningen hvilket betød, at stamhuse, baronier og grevskaber overgik til fri handel, og jord blev eksproprieret til husmandsbrug. Store skatter skulle betales til staten. Der blev kørt flere sags-anlæg mod staten, herunder også Løvenborg på vegne af den umyndige Fritz. Alle blev tabt.

1917 Den Russiske revolution. 1918 blev Zar Nikolaj 2. og hans familie skudt. Den 1/1 1925 fik Norges hovedstad navneforandring fra Kristiania til Oslo.

Lensbaron Carl Oscar Herman Leopoldus 1864-1938

Besidder af baroniet Løvenborg 1910-1921, hvor det overgik til fri handel. Eneejer til 1938.

Gift: 1. 1897 Rigmor Marie Tvermoes 1879-1925, skilt.

Børn: Baronesse Else Vibeke 1899

Gift 2. 1910 med baronesse Regitze Bille-Brahe 1884-1960, skilt.

Børn: baron Oscar Preben *Fritz* Leopold 1911-1988.

baronesse Lili Regitze Sophie 1912-1989. Stiftsdame til Vallø.

Gift 3. 1923 med Ingeborg Helene Nathalie Ellbrecht 1878.

Carl blev student. cand. jur. 1891. Ansat i udenrigsministeriet 1895, legationssekretær i Paris 1897. Skt. Petersborg 1899. Igen i Paris. Stockholm 1900. London 1905. Chargè Affaires i Rom. Han tog sin afsked i Udenrigstjenesten i en alder af 46 år for at overtage Løvenborg 1910 og skiftede det internationale liv ud med det stille liv på landet. Det har sikkert ikke været helt nemt, men han følte det uden tvivl som sin pligt. Efter de mange år, hvor Løvenborg havde stået tomt, trængte det til en gevaldig istandsættelse, men godset var bæredygtigt og landbruget i fremgang.

Carl var fraskilt, da han overtog Løvenborg, men samme år giftede han sig ind i gammel dansk adel med den 20 år yngre baronesse Regitze Bille-Brahe bosat med sin familie på godset Svanholm i Hornsherred. Allerede året efter fødte hun sønnen Fritz og året efter en datter Lili. Ægteskabet holdt imidlertid ikke og resulterede i en familiestrid mellem de to slægter, hvor børnene tog deres mors parti og aldrig tilgav deres far. Begge ønskede at blive begravet på Bille-Brahernes familiegravsted på Krogstrup kirkegård tæt på Svanholm og ikke i Løvenskioldernes kapel på Nr. Jernløse kirkegård.

Med de stærke liberalistiske strømninger og lens afløsningen 1921 var det en bevæget tid. Jord blev eksproprieret, og selv om der var ret store indtægter ved frasalg, kunne tabet af den fædrene jord næppe gøres op i penge. 1922 afgav Severinsminde jord til 13 husmandsbrug og tre parceller. Minneslyst afgav jord til 8 husmandsbrug og 2 parceller. 1927 afgav Løvenborg jord til 18 selvstændige husmandsbrug og 11 parceller.

Den 18/3 1938 blev Løvenborg sat til salg og i dagspressen stod:

Den smukke herregård Løvenborg med de røde mure og de dybe voldgrave er af lensbaron Carl Løvenskiold sat til salg.

Lensbaronen fylder i næste måned 74 år. Løvenborg har tilhørt slægten siden 1738. Løvenborg har et areal på 1500 tdr. land ager, eng og skov. Fra vor tid huskes slottet rundt om i landet fra smukke filmoptagelser.

»Det er et tidens tegn, at også denne herregård kommer i handlen« , siger lensbaronen. »Jeg er blevet så gammel, at jeg ønsker at sælge.«

SNAK I FOLKESTUEN MELLEM MAREN OG KATRINE.

»ÅH! Katrine. Nu begynder det gode liv igen med småfolk og det hele. På bare 3 år har vi fået 2 små, det er bare så dejligt. De siger, det er en meget fin gammel familie, baron Carl har giftet sig ind i. Det kan godt være, de er fine, men baronessens far er det rareste menneske, jeg kender. Altid glad og hjælpsom. Jeg har ladet mig fortælle, at han helst vil gå rundt på Svanholm med sin familie og sine folk og hygge sig frem for at springe, når der ruller fine folk ind på gårdspladsen. De siger, han kan finde på at gemme sig, når der kommer fremmede.«

»Stop nu al det sludder, Maren, nu får du meget andet at tænke på i fremtiden,« siger Katrine og fortsætter, »Vi har fået valget, og du skal ned i forsamlingshuset og sætte dit kryds, når der er valg. Nu er det os, der bestemmer, og i fremtiden bliver det muligt for os at købe et gods og være godsejere.« Næ! Gud fri mig vel,« råber Maren og griner. Katrine fortsætter ligesom for sig selv, »Det er mærkeligt at tænke sig, at de i Rusland har skudt deres zarfamilie efter, at folket har taget magten. De må have været meget vrede på dem. Måske fordi ham Rasputin bestemte for meget. Zarinaen var ganske afhængig af ham, fordi hun troede, at han kunne gøre hendes lille søn rask. Men drengen havde jo blødersygdommen, og den ved vi da, man ikke sådan lige kan helbrede. Herregud!«

Bjergbygård

FRIHERRELIGE DANSKE LINIE

Lensbaron Oscar Preben Fritz L. Løvenskiold

1911-1988

Rudi Nora Ørnberg 1914-1980

Bryllupsbilled 1968

Lensbaron Fritz Løvenskiold 1911-1988.

Gift: 1. 1937 med Ingrid Jensen. Skilt, ingen børn

Gift: 2. 1968 med Rudi Nora Christensen født Ørnberg. Skilt

Barn: Baronesse Pia Elisabeth 1945.

Gift: 3. 1978 Margrethe Johanne Agnete Lindvang.

Barn: Baronesse Marianne 1948.

Med Fritz' fødsel var arvefølgen nu sikret. Han boede dog kun ganske få år på Løvenborg med begge sine forældre, og det var mest barnepigerne, han omgikkes. Han fik altid et fjernt udtryk i øjnene, når han fortalte, hvordan han gemte sig under det enorme spisebord, når han skulle klædes om sammen med sin søster for at hilse på sine forældre om eftermiddagen. Det meste af sin barndom boede han med sin mor og søster på Østerbro i København med hyppige besøg på Svanholm i Hornsherred, hvor han elskede at være hos sin morfar Baron Preben Vilhelm Bille Brahe 1852-1924 og mormor Anna Sophie Elisabeth (Betty) Brun 1855-1930. Efter soldatertjenesten kom han på landbrugsskole i Kgs. Lyngby, og her yndede han at besøge sin faster Elisabeth, som boede i Det hvide Palæ på Lyngby Hovedgade i Kgs. Lyngby nord for København.

Han var på en større udenlandsrejse og arbejdede fra 1932-1933 i Skotland. Han blev dybt forelsket i sin skotske arbejdsgivers datter og friede til hende. Hendes far var ikke uvillig, men forhørte sig dog grundigt om Fritz familie, men Fritz' far Carl på Løvenborg forbød forbindelsen, og Frits måtte rejse hjem uden brud. Uden at underrette familien meldte han sig herefter til fremmedlegionen med tjeneste i Afrika. Her blev han dog hurtigt klar over, at det bestemt ikke var noget for ham, men han vidste også, at det var næsten umuligt at fratræde. Så han tog en rask beslutning. Uden at fortælle det til nogen spadserede han ganske roligt ombord på det første skib med afrejse mod Europa. Ingen stillede spørgsmål, så enkelt var det, som han sagde. Da han ankom til hovedbanegården i København, blev han modtaget af sin mor og en adjudant. Hun var tydeligt rystet, men havde kun en bemærkning og det var: »Hvordan kunne du Fritz?«

Efter hjemkomsten drev han flere store gårde og købte Bjergbygård ved Mørkøv på Sjælland. I forbindelse med separationen fra sin første kone fraflyttede han godset, fik sin hest opstaldet på Dragsholm og købte et stort hus i Kårup Skov ved Fårevejle. Under 2. verdenskrig var han frihedskæmper. Han transporterede bl.a. våben med toget til våbendepoter fra steder i Odsherred, hvor de fra fly var

blevet kastet ned. Fritz red daglige ture i og omkring Kårup skov, han elskede naturen og egnen, og det var også her, han mødte min mor. De forelskede sig, men det var dog ikke muligt for ham på den tid at blive skilt. Forholdet holdt ikke, og min mor flyttede til København. De holdt dog kontakten ved lige, idet min mor ejede et sommerhus i Kårup skov, og jeg har således haft daglig kontakt med min far i sommerperioden.

Fritz fandt sig godt tilrette i kredsen blandt Odsherreds malere og omgikkes bl.a. kunstmaleren Carl Bovin. I gennem 30 år opholdt han sig på Neksælø om sommeren, hvor han malede og udstillede flere gange på Havnsø kro.

I 1938 havde greve Christian Ahlefeldt-Laurvig købt Løvenborg og var siden den tid min fars ven og rådgiver og derigennem min mors og min. Vi nød godt af den gæstfrihed og interesse for vores liv, vi mødte hos greve Christian og grevinde Yvonne Ahlefeldt-Laurvig, som afholdt mine forældres bryllup på Løvenborg i 1968 for at sikre mig succesorfonden. Derefter lå det min far stærkt på sinde, at gøre sin anden datter til ægte barn, og dette ønske fik han opfyldt.

HERALDIK

Fra urgammel tid har krigere brugt at udsmykke deres skjolde og hjelme med farver og figurer. Man kender det helt tilbage fra den græske oldtid og romerrigets regimentsmærker på både fane og skjold i det 4. århundrede. Figurer og symboler, som de nævnte, kunne være praktiske som skelnemærker i kamp og kunne måske som en slags amuletter give bæreren held og styrke.

Brugen af diverse symboler på våbenskjold til at repræsentere en slægt eller person udviklede sig i løbet af 11- og 1200- tallet med fremvæksten af adelsfamilier og udviklingen af det feudale system i Vest - og Centraleuropa. Frankrig var den vigtigste drivkraft med lande som England, Italien og Det Hellige Romerske Rige (Tyskland) følgende efter. Spanien og Nord- og Østeuropa udviklede deres egne traditioner, som mere eller mindre havde lighedspunkter med de overnævnte 4 lande/områder. Danmark og det øvrige Skandinavien tilhører den tysk(- nordiske) heraldiske tradition, der ses som den mest enkle og oprindelige.

I forbindelse med ridderturningernes opblomstring (1200-tallet) begyndte især franske herolde at systematisere våben-skjoldenes udformning og fastsætte regler for deres brug. F.eks. kunne kun adelige få et våbenskjold i Frankrig. England fulgte med og kopierede fagtermerne, men brugte dem på anderledes vis. Her var det også muligt for byer og det bedre borgerskab at få et våbenskjold. De engelske regler udviklede sig løbende og er i dag ganske omfattende. Der tillægges nu forskellige værdier til diverse farver såsom troskab, mod, visdom m.m. I Tyskland blev der aldrig fastsat regler, og det stod alle frit for, adelig såvel som borger eller bonde, at lave deres eget våbenskjold. De danske konger fastlagde heller ingen regler, men udstedte i stedet et patentbrev til de ansøgere, de fandt værdige.

VÅBENSKJOLD

Herman Leopoldus anvendte som borgerlig handelsmand et blåt skjold med en oprejst sølvløve.

Skjoldet var hans vartegn, og løven er sikkert udledt af de tre første bogstaver i hans efternavn LEO.

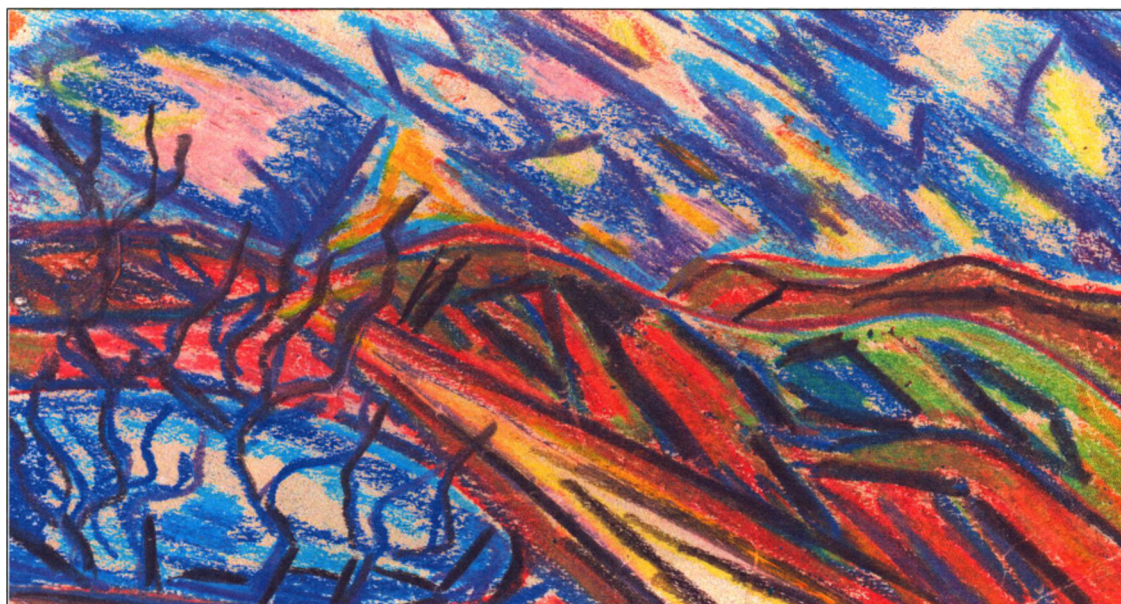
Da Herman Leopoldus og hans søn Severin Leopoldus ophøjedes i adelsstanden med navnet Løvenskiold, var det med et Kgl. Brev og våbenskjoldet bruges af både den danske og norske gren.

Da Severin Løvenskiold blev ophøjet i friherrestanden i 1773 udfærdiges et nyt friherrevåben. Våbenskjoldet må kun bruges af besidderne af Løvenborg og deres efterkommere.

TIDSTAVLE

REGERENDE KONGER

Christian 10. 1870-1947
Konge af Danmark 1912-1947

Frederik 8. 1843-1912
Konge af Danmark 1906-1912

Christian 9. 1818-1906
Konge af Danmark 1863-1906

Frederik 7. 1808- 1863
Konge af Danmark 1848-1863

Christian 8. 1786-1848
Konge af Norge 1814,
Danmark 1839-1848

Frederik 6. 1768-1839
Enevoldskonge af Danmark og
Norge 1808-1814
Danmark alene 1808-1839

Christian 7. 1749-1808
Enevoldskonge af
Danmark og Norge 1766-1808

Frederik 5. 1723-1766
Enevoldskonge af
Danmark og Norge 1746-1766

Christian 6. 1699-1746
Enevoldskonge af
Danmark og Norge 1730-1746

BESIDDERE AF LØVENBORG

Carl Løvenskiold 1864-1938
Løvenborg 1910-1938

Under administration 1878-1910

Carl H. Løvenskiold 1836-1917
Løvenborg 1877, umyndiggjort

Herman Løvenskiold 1805-1877
Løvenborg 1831-1877

Carl H. Løvenskiold 1783-1831
Løvenborg 1807-1831

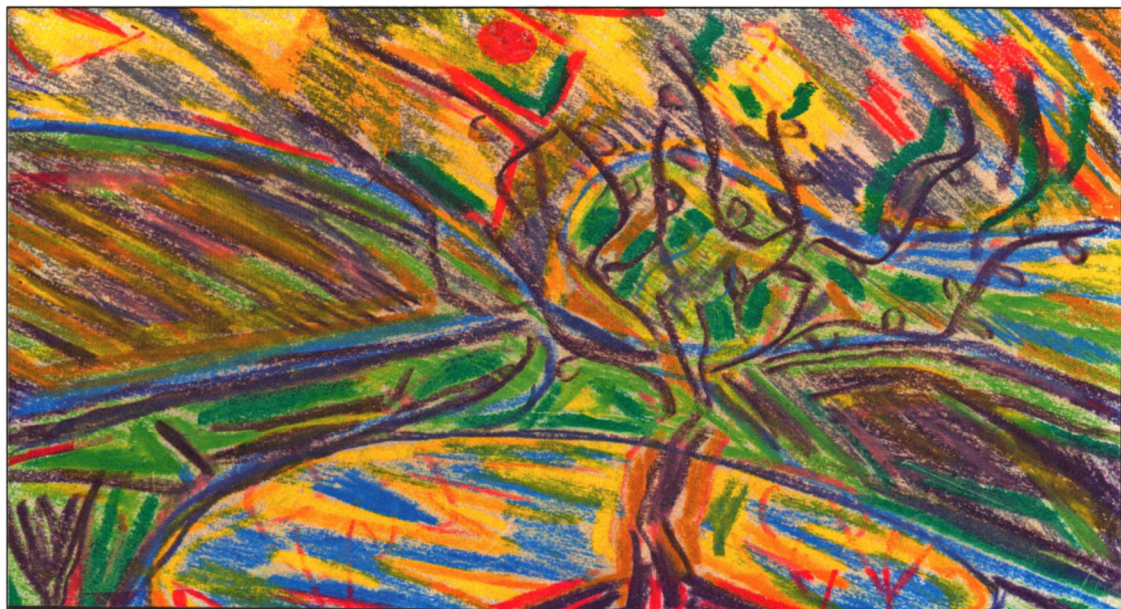
Michael Løvenskiold 1751-1807
Løvenborg 1789-1807

Severin Løvenskiold 1719-1776
Løvenborg 1750-1776
Charlotte 1776-1789

Herman Leopoldus 1677-1750
Løvenborg 1738-1750

ANETAVLE

NORSKE GREN

Herman L. Løvenskiold
1859-1922
gift 1883 Hannah Paar

Herman Løvenskiold 1819-
1873
gift 1856 Hedvig Løvenski-
old

Severin Løvenskiold 1777-
1856
gift 1802 Hedvig S. Knuth

Severin Løvenskiold 1743-
1818
gift 1775 Benedikte Aall

DANSKE GREN

lensbaron Fritz Løvenskiold 1911-
1988
gift 1. 1937 Ingrid Jensen
2. 1968 Rudi Nora Ørnberg
3. 1978 Margrethe J.A. Lindvang

lensbaron Carl Løvenskiold 1864-
1938
gift 1. 1897 Rigmor M. Tvermoes
2. 1910 Regitze Bille Brahe
3. 1923 Ingeborg H. N. Ellbrecht

baron Oscar Løvenskiold 1837-1913
gift 1862 Julie V. A. Hochschild

lensbaron Herman Løvenskiold 1805-
1877
gift 1833 Annette Lûdinghausen gen-
annt Wolf

lensbaron Carl Løvenskiold 1783-
1831
gift 1804 Frederikke Kaas

lensbaron Michael Løvenskiold 1751-
1807
gift 1774 Frederikke Knuth

Herman Leopoldus 1701-
1759
gift 1728 Margrethe Deich-
mann

lensbaron Severin Løvenskiold 1719-
1779
gift 1749 Charlotte H. Numsen

Inger Borse 1677-1714 Kirsten Brinck 1696-1736
gift 1700, Herman Leopoldus 1677-1750, gift 1716, side 29

Herman Leopoldus 1520-1696, gift 1674, Barbare Wiggers 1654-1692

BILLEDER

Forside. Løvenborg. Tårn mod vest i sydfløjen
Det friherrelige våbenskjold af 17661
Billede af Løvenborg
Løvenborg stel, kinesisk porcelæn med rødt motiv
ca. 1750, Holbæk museum
Løvenborg set fra vejen
Tårnet som indeholder biblioteket og tårnuret
Sandstensportalen indtil gårdspladsen
Hovedindgangen fra gårdspladsen
Tolv bøgetræer som danner et lysthus i parken
Kapel i parken
Lysthus i parken
Herman Leopoldus
Herman Leopoldus
Våbenskjold
Forfatteren ved en ovn fra Ulefos
Lensbaron S. Løvenskiold
C.H. Numsen
Friherrelige våbenskjold
Lensbaron M. Løvenskiold og F. Knuth, privateje
Sandstensløve som vogter Løvenborg

Løvenborg
Sandstensløve som vogter Løvenborg
Lensbaron C. Løvenskiold og F. Kaas, privateje
Lensbaron H. Løvenskiold og A. Lûdinghausen G. Wolf
Bæver 3, født på Løvenborg 1862
Lensbaron C. H. R. Løvenskiold, privateje
Baron O.V.L.Løvenskiold
baron Oscar V.H Leopoldus
Løvenskiold familien på løvenborg, foto, privatejet
Rokokour indkøbt af Carl løvenskiold

Lensbaron C. H. L. Løvenskiold
Bjergbygård, Mørkøv, privatejet foto
lensbaron O.P.F.L. Løvenskiold og R.N. Ørnberg
Våbenskjold
Akvarel fra Nekselø af Fritz Løvenskiold, privatejet
Broncestatue fra Løvenborg, privatejet
Akvarel fra Nekselø af Fritz Løvenskiold, privatejet
Det friherrelige våbenskjold

KILDER

Det kongelige Frederiksborgske stutteis historie, J. Jensen 1910
Danmarks Adelsårbog 1949, J.H. Schultz
Rigsarkivet København, Løvenskiolds privatarkiv
Danmarks konger og regenter, Henning Dehn-Nielsen, Holkenfeldt
Danske dronninger, www.Rosenborgslot.dk
Danmarks historien, Politikens forlag
Løvenskioldslekten, www.slegt.org/books/quisling/gaard1/010.html
Dansk Litteratur Historie, Politikens forlag
Jorddrot og offentlig administrator, Birgit Løgstrup
Arne Johan Gjermundsen:
Min bedste kiære broder, breve 1807-1831, Det Soelvoldske selskab
Det gamle værk, Norgesforlaget
Min Norske rejse 1811, Lensbaron Carl Løvenskiold

Løvenskiold *til* Løvenborg

Løvenskiold til Løvenborg er en slægtsbog. Løvenskiold slægten var besiddere af Løvenborg Gods på Sjælland i 200 år. Bogen beskriver slægtens og tidens personer gennem syv generationer. Materialet til bogen er fundet i Løvenskioldernes privatarkiv på Rigsarkivet i København og i andet historisk materiale.

Forfatteren er ældste datter af den sidstlevende lensbaron Fritz Løvenskiold.

